

ВЛАДА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА ЕВРОПСКЕ ИНТЕГРАЦИЈЕ

ПРИРУЧНИК ЗА ФИНАНСИРАЊЕ: УСЛОВИ ЗАДУЖИВАЊА – МЕЂУНАРОДНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИНСТИТУЦИЈЕ И БИЛАТЕРАЛНИ ЗАЈМОВИ

Република Србија
Влада
Канцеларија за европске интеграције
Republic of Serbia
Government
European Integration Office

The PPF3 project is funded by the EU and
implemented by a consortium led by PM Group

ВЛАДА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА ЕВРОПСКЕ ИНТЕГРАЦИЈЕ

**ПРИРУЧНИК ЗА ФИНАНСИРАЊЕ:
УСЛОВИ ЗАДУЖИВАЊА –
МЕЂУНАРОДНЕ ФИНАНСИЈСКЕ
ИНСТИТУЦИЈЕ И БИЛАТЕРАЛНИ
ЗАЈМОВИ**

2012.

**ПРИРУЧНИК ЗА ФИНАНСИРАЊЕ:
УСЛОВИ ЗАДУЖИВАЊА –
МЕЂУНАРОДНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИНСТИТУЦИЈЕ
И БИЛАТЕРАЛНИ ЗАЈМОВИ**

Издавач:

**Влада Републике Србије
Канцеларија за европске
интеграције**

За издавача: **Милан Пајевић**

Аутор: **Канцеларија за европске интеграције**

Тираж: **300**

Дизајн и припрема: **Росси доо**

Штампа: **Росси доо**

Београд, 2013

ISBN: 978-86-84979-50-8

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

339.732
339.727.2

УСЛОВИ задуживања - међународне
финансијске институције и билатерални зајмови
: приручник за финансирање / [приредила] Канцеларија за
европске интеграције. - Београд : Влада Републике Србије,
Канцеларија за европске интеграције, 2013 (Београд :
Rossi). - 95, 93 стр. : табеле ; 24 cm

Насл. стр. приштампаног енгл. превода:
Borrowing Conditions - IFIs and Bilateral Loans. -
Тираж 300. - Напомене и библиографске референце уз текст.

ISBN 978-86-84979-50-8

1. Србија. Влада. Канцеларија за европске интеграције (Београд)
а) Међународне финансијске институције
б) Зајмови COBISS.SR-ID 196413452

Садржај

1. Општи увод.....	7
Намена приручника и циљна група.....	7
Структура документа.....	7
Методолошки приступ.....	8
Улога МФИ и билатералних зајмова.....	9
2. Зајмови међународних финансијских институција (МФИ).....	11
а) Увод у зајмове МФИ.....	11
б) Европска инвестициона банка (ЕИБ).....	12
в) Европска банка за обнову и развој (EBRD).....	20
г) Светска банка (IBRD/IDA).....	26
д) Банка за развој Савета Европе (СЕВ).....	31
3. Билатерални зајмови.....	37
а) Увод у билатералне зајмове.....	37
б) Влада Немачке.....	39
в) Влада Јапана.....	43
г) Влада Италије.....	48
д) Друге земље: Кина, Русија, Шпанија, Пољска, Чешка.....	51
4. Упоредна анализа мултилатералних и билатералних зајмова, усмерена на Србију.....	59
5. Закључци.....	67
6. Списак кључних докумената.....	69
7. Интернет стране.....	71
8. Глосар.....	73
9. Анекси.....	76
Анекс 1: Преглед потписаних и планираних зајмова ЕИБ 2007-2011. године у Србији.....	76

<i>Анекс 2: Преглед потписаних и планираних зајмова EBRD 2007-2011. године у Србији.....</i>	<i>82</i>
<i>Анекс 3: Преглед потписаних и планираних зајмова СБ 2007-2011. године у Србији.....</i>	<i>86</i>
<i>Анекс 4: Преглед пројеката СЕВ у Србији одобрених између 2007. и 2011. године.....</i>	<i>89</i>
<i>Пројекти СЕВ који очекују одобрење (током 2012. године).....</i>	<i>90</i>
<i>Анекс 5: Преглед зајмова KfW и Владе Немачке у Србији 2007-2011. године.....</i>	<i>91</i>
<i>Анекс 6: Преглед зајмова Владе Јапана у Србији 2007-2011. године.....</i>	<i>92</i>
<i>Анекс 7: Преглед зајмова Владе Пољске у Србији 2007-2011. године.....</i>	<i>92</i>
<i>Анекс 8: Преглед зајмова Владе Шпаније у Србији 2007-2011. године.....</i>	<i>92</i>
<i>Анекс 9: Преглед зајмова Владе Чешке у Србији 2007-2011. године.....</i>	<i>92</i>
<i>Анекс 10: Преглед зајмова Владе Русије у Србији 2007-2011. године.....</i>	<i>93</i>
<i>Анекс 11: Преглед зајмова Владе Кине у Србији 2007-2011. године.....</i>	<i>93</i>
<i>Анекс 12: Упоредни општи услови за италијанску кредитну линију од 30 милиона евра.....</i>	<i>94</i>

Списак скраћеница

БДП	Бруто домаћи производ
<i>DEG</i>	<i>Deutsche Investitions und Entwicklungsgesellschaft</i>
<i>EBRD</i>	Европска банка за обнову и развој (<i>European Bank for Reconstruction and Development</i>)
<i>EIB</i>	Европска инвестициона банка (<i>European Investment Bank</i>)
ЕПС	Електропривреда Србије
ЕУРИБОР	Европска понудбена каматна стопа (<i>Euro Interbank Offered Rate</i>)
ЕФТА	Европско удружење за слободну трговину (<i>European Free Trade Association</i>)
<i>IBRD</i>	Међународна банка за обнову и развој (<i>International Bank for Reconstruction and Development</i>)
<i>ICSID</i>	Међународни центар за решавање инвестиционих спорова (<i>International Centre for the Settlement of Investment Disputes</i>)
<i>IDA</i>	Међународно удружење за развој (<i>International Development Association</i>)
ИСП	Интерна стопа повраћаја
<i>IFC</i>	Међународна финансијска корпорација (<i>International Finance Corporation</i>)
<i>JICA</i>	Агенција за међународну сарадњу Јапана (<i>Japan International Cooperation Agency</i>)
ЈПП	Јавно-приватно партнерство
КЕИ	Канцеларија за европске интеграције Владе Републике Србије
<i>KfW</i>	Немачка развојна банка (<i>Kreditanstalt für Wiederaufbau</i>)
ЛИБОР	Лондонска међубанкарска понудбена каматна стопа (<i>London Interbank Offered Rate</i>)
ММП	Микро и мала предузећа

МСП	Мала и средња предузећа
МФИ	Међународна финансијска институција
ОЕЦД	Организација за европску сарадњу и развој (<i>Organization for Economic Cooperation and Development</i>)
СБ	Светска банка
СДИ	Стране директне инвестиције
УН	Уједињене нације
СЕВ	Банка за развој Савета Европе (<i>Council of Europe Development Bank</i>)

1. Општи увод

Намена приручника и циљна група

Намена овог приручника јесте да се пружи преглед услова за задуживање код одабраних међународних финансијских институција (МФИ) и влада (билатералних актера) у Републици Србији. Циљ је да се представе услови задуживања за сваку МФИ и кориснике зајмова, да би јавне установе Републике Србије могле једноставно да утврде врсту зајмова, услове задуживања и институције које се разматрају. Уопштено говорећи, циљна група овог приручника су јавне установе Републике Србије које испуњавају услове за подношење захтева за средства из зајмова МФИ и државних зајмова. Конкретно, циљне групе укључују:

- Канцеларију за европске интеграције Владе Републике Србије
- Владу Републике Србије и њена министарства
- градове/општине и локалне органе власти
- јавна комунална предузећа

Структура документа

Приручник је подељен у три главна одељка:

Након овог општег увода, у **Одељку 2** анализирају се **зајмови МФИ**. У пододељцима се описују карактеристике зајмова: Европске инвестиционе банке (ЕИБ); Европске банке за обнову и развој (*EBRD*); Светске банке (СБ) (Међународне банке за обнову и развој и Међународног удружења за развој) и Банке за развој Савета Европе (*CEB*). У зависности од зајмодавца, представљају се и анализирају услови задуживања у погледу сврхе зајма, корисника зајма, неопходних корака у процесу подношења захтева за добијање зајма, каматне стопе, рокова отплате, грејс периода и посебних услова.

Одељак 3 посвећен је **билатералним актерима који делују на пољу зајмова**. Ови актери су владе и институције које делују у име влада које финансирају пројекте и капиталне издатке. Дат је преглед аранжмана за зајмове Немачке, Јапана, Италије, Кине, Русије, Шпаније, Пољске и Чешке Републике.

Одељак 4 представља **упоредну анализу**. На основу представљених МФИ и билатералних актера, упоредном табелом дат је преглед кључних

информација о аранжманима за одобравање зајмова.

Наредни одељак састоји се од **закључака, списка кључних докумената, корисних интернет страна, глосара и анекса**. У анексима су представљене информације о аранжманима за зајмове у погледу сврхе, износа зајмова и корисника, на основу званичне базе података МФИ и Закона о буџету Републике Србије. Анализиран је период 2007-2011. године, како би се утврдили приоритети МФИ и билатералних актера. У појединим случајевима у обзир је узет период 2001-2006. године да би се боље разумели аранжмани за зајмове за период 2007-2011. године.

Методолошки приступ

У припреми овог приручника коришћен је приступ у три фазе:

- прикупљени су подаци из јавних извора како би се оценили услови задуживања МФИ и билатералних актера;
- одељци приручника и табеле о условима задуживања достављене су релевантним МФИ и билатералним актерима на проверу и достављање додатних података;
- по пријему додатних података од МФИ и билатералних актера, они су унети у текст и табеле приручника.

Овај приручник припремљен је у складу са терминологијом и правилима Комитета за развојну помоћ. Комитет је део ОЕЦД (Организације за економску сарадњу и развој) који се бави питањима сарадње у развоју.¹

Званична развојна помоћ састоји се од доделе бесповратних средстава или зајмова државама и територијама на списку прималаца Званичне развојне помоћи (земље у развоју) Комитета за развојну помоћ, и мултилатералним агенцијама: (а) који су обезбеђени од стране јавног сектора; (б) чији главни циљ је промовисање економског развоја и благостања; (в) који укључују концесионалне финансијске услове (уколико се ради о зајму, грант елемент, односно елемент бесповратности од најмање 25%). Поред финансијских токова, у помоћ је укључена и техничка сарадња. Бесповратна средства, зајмови и кредити за војне намене нису укључени. Трансфер плаћања приватним лицима (нпр. пензије, репарације или исплате осигурања) уопштено се не рачунају.

¹ Комитет за развојну помоћ има 24 чланице: Аустралија, Аустрија, Белгија, Канада, Данска, Финска, Француска, Немачка, Грчка, Ирска, Италија, Јапан, Кореја, Луксембург, Холандија, Нови Зеланд, Норвешка, Португалија, Шпанија, Шведска, Швајцарска, Уједињено Краљевство, Сједињене Државе и Европска комисија.

У складу са наменом, овај приручник покрива зајмове МФИ и билатералних актера установама у јавном сектору Републике Србије – и то Влади Републике Србије, министарствима, градовима, општинама/локалним властима и јавним комуналним предузећима. У појединим случајевима потписан зајам МФИ доступан је и установама у јавном сектору (нпр. општинама) и приватном сектору (нпр. МСП). Пошто је установа у јавном сектору прихватљив зајмопримац, такви зајмови такође су представљени у склопу приручника. Зајмови МФИ и билатералних актера намењени додели средстава приватном сектору нису представљени у овом приручнику.

Улога МФИ и билатералних зајмова

Откако су Светска банка (СБ) и Међународни монетарни фонд (ММФ) основани у Бретон Вудсу пре више од 65 година, глобална економија је доживела огромне промене. Улога међународних финансијских институција (МФИ) темељно је измењена. Прво, глобализација је достигла тачку у којој међународна трговина и приватни капитал играју много већу улогу у економском развоју него икада раније. Друго, током протекле две деценије, у источноевропским државама, прелазак тржишно оријентисаној економији представљао је политички и економски приоритет и за владе, и за МФИ. У овим околностима, улога МФИ и међународне помоћи била је од кључне важности за остваривање системских трансформација у пост-комунистичком периоду. Треће, у постојећем економском окружењу, тешко је остварити економски раст због међународних финансијских криза. Као резултат, земље у развоју све више схватају да је неопходно да створе услове у којима је могућ развој снажног приватног сектора да би се постигао економски раст усмерен на тржиште. Ово такође значи и развој јавно-приватних партнерстава, и укључивање МФИ у процес улагања.²

Циљеви МФИ одувек су били, уопштено посматрано, промовисање економског раста и структурних реформи. У Републици Србији, као и у другим источноевропским земљама, подстицане су структурне реформе (укључујући развој приватног сектора) и подржавани бројни сектори, као што су животна средина и енергетика, развој инфраструктуре и здравство.

Кроз различите шеме зајмова могуће је финансирање капиталних улагања у унапређење инфраструктуре, развој енергетског сектора, јавно

² Видети Buiter Willem (EBRD), Lankes Hans Peter (IMF), "International Financial Institutions – Adapting to a World of Private Capital Flows", Perspectives in Global Finance, Routledge, Лондон и Њујорк, 2001-2002, стр. 5

здравство, општинске службе, железнички превоз итд. Одговарајућа алтернатива за земљу приликом позајмљивања средстава за капитална улагања јесу зајмови међународних финансијских институција (МФИ) и влада (билатерални актери у области зајмова), у виду билатералних зајмова.

2. Зајмови међународних финансијских институција (МФИ)

а) Увод у зајмове МФИ

У јулу 1944. године, у Бретон Вудсу, одржана је Монетарна и финансијска конференција Уједињених нација са циљем успостављања система правила, институција и поступака за регулисање међународног монетарног система. Међународни монетарни фонд (ММФ) и Међународна банка за обнову и развој (*IBRD*), чланица Групације Светске банке, основане су и почеле са радом 1945. године.

Уопштено гледано, циљеви МФИ су смањење сиромаштва, економски раст и заштита животне средине.³ МФИ ове циљеве промовишу сарадњом са владама и државним агенцијама. МФИ су настојале да остваре ове циљеве путем зајмова за пројекте или програме јавног сектора, техничку помоћ и стратешке зајмове.

Свака МФИ дефинише мисију и циљеве у зависности од датог региона и државе, и према томе финансира различите пројекте и улагања у складу са својом мисијом и циљевима. МФИ су важни актери који нуде финансијску и техничку подршку земљама у транзицији и развоју. Приоритете и области интересовања најчешће одређују највећи акционари – развијене земље. Активности МФИ не би смеле да наруше конкуренцију у односу на локалне финансијске институције и требало би да допуне опште кредитне активности земље.

³ Видети Buitter Willem (EBRD), Lankes Hans Peter (IMF), "International Financial Institutions – Adapting to a World of Private Capital Flows", Perspectives in Global Finance, Routledge, Лондон и Њујорк, 2001-2002. године

б) Европска инвестициона банка (ЕИБ)

Као акционари Европске инвестиционе банке, 27 држава чланица Европске уније (ЕУ) заједнички уписују њен капитал. ЕИБ је финансијска институција ЕУ, чија је улога пружање финансијске подршке дугорочним инвестиционим пројектима.

ЕИБ је јавна банка вођена стратегијама, усмерена на допринос остваривању циљева ЕУ. Њене активности вођене су бригом за додатном вредношћу, са посебним нагласком на промовисање одрживог развоја кроз њене глобалне делатности.

ЕИБ спроводи циљеве и политике ЕУ како унутар, тако и ван ЕУ, финансирањем пројеката у државама чланицама Европског удружења за слободну трговину (ЕФТА), државама кандидатима и потенцијалним кандидатима. Ван ЕУ, банка подржава пројекте који доприносе економском развоју у државама које су потписале споразуме о придруживању или сарадњи са ЕУ или њеним државама чланицама.

1. Преглед врста зајмова

Услуге које пружа ЕИБ укључују зајмове, техничку помоћ, гаранције, инвестициони капитал и микрофинансирање. ЕИБ од 1977. године позајмљује средства свим државама Западног Балкана, а тренутно спроводи програм кредитирања за период 2007 – 2013. године (који ће се обновити за период 2014 – 2020. године).

Зајмови се одобравају у виду програма или пројеката обезбеђивања одрживог капитала. Укључени су и јавни и приватни сектор. Корисници зајмова су различити: од општина и комуналних служби до великих корпорација.

Пројекат који финансира ЕИБ мора да буде у складу са њеним циљевима за давање зајмова. У случају земаља Западног Балкана, ти циљеви односе се на приоритетне области наведене у даљем тексту (ii. Приоритетне области за МФИ). Прецизније, ЕИБ финансира оне пројекте који су у складу са мандатом који су јој доделили Европски парламент и Савет Европске уније. Осим тога, пројекти које финансира ЕИБ морају да буду економски, финансијски, технички и еколошки исправни.

ЕИБ зајмовима покрива до 50% трошкова улагања у пројекат. Могућности финансирања су:

- појединачни зајмови
и
- посредовани зајмови

Уопштено, према смерницама, појединачни зајмови (непосредни зајмови) дају се за изводљиве и поуздане пројекте и програме који коштају више од 25 милиона евра. Посредовани зајмови су кредитне линије за банке и финансијске институције како би им се помогло да обезбеде финансије за мала и средња предузећа и локалне власти са прихватљивим програмима улагања или пројектима који коштају мање од 25 милиона евра.

II. Приоритетне области за МФИ

Ван ЕУ, ЕИБ нуди финансирање у региону проширења који укључује земље кандидате и потенцијалне кандидате. Усмерење ЕИБ је у складу са политикама ЕУ за спољну сарадњу и развој, а које се односе на развој инфраструктуре, развој приватног сектора, сигурност извора енергије и еколошку одрживост.

На Западном Балкану, главне области интересовања – односно главни циљеви зајмова ЕИБ – су:

- спровођење пројеката у области транспорта, енергетике, здравства и образовања
- подршка локалним властима, привреди и службама, водоводу и санитарним службама
- подршка малим и средњим предузећима (МСП).

Циљ ЕИБ при обезбеђивању финансијских средстава јесте промовисање економског развоја земаља Западног Балкана и њихова интеграција и усклађивање са ЕУ.

III. Ситуација у Републици Србији (актуелни и планирани портфељ)

Табела у анексу 1 (Анекс 1: Преглед потписаних и планираних зајмова ЕИБ од 2007. до 2011. године у Републици Србији) даје информације о актуелном портфељу зајмова које је од 2007. до 2011. године ЕИБ одобрила јавном сектору Републике Србије. На овај начин се могу сагледати приоритети ЕИБ у Републици Србији.⁴ Корисници зајмова су локалне власти, комуналне службе, министарства или градови и општине. Одобрени зајмови у складу су са условима за зајмове ЕИБ за Западни Балкан. Намена зајмова креће се од развоја општинске инфраструктуре и путева, до истраживања и развоја и модернизације школског образовања.

У зависности од сврхе зајма, износи се крећу од 10 до 384 милиона евра. Укупно, од 2007. до 2011. године, износ зајмова ЕИБ стављених на располагање јавном сектору у Републици Србији износио је 1.519 милиона евра.

Предстојећи пројекти које ће финансирати ЕИБ укључују даљи развој инфраструктуре који промовишу локалне власти и зајам (тренутно се разматра) граду Краљеву за обнову након земљотреса и изградњу објеката за социјално становање.

IV. Финансијски услови

У Републици Србији, каматна стопа за зајмове ЕИБ је или фиксна, или варијабилна. Период отплате, у зависности од карактеристика пројекта, износи до 20 година, са грејс периодом до пет година. ЕИБ суфинансира до 50% укупних трошкова инвестиционог пројекта; техничка помоћ може да буде компонента аранжмана. У случају зајмова јавном сектору, издаје се суверена гаранција.

ЕИБ не захтева посебне формалности при подношењу пријава за појединачне зајмове (преко 25 милиона евра). Од зајмопримца на пројекту очекује се да оперативној дирекцији банке обезбеди детаљан опис пројеката капиталних инвестиција, са предвиђеним финансијским аранжманима.

Први контакт ради разговора о предложеном пројекту може бити у било ком облику – телефонски, факсом, електронском поштом или писмено. Предлагач пројекта би требало да обезбеди довољно информација како

⁴ Коришћена је званична база података за зајмове ЕИБ, филтрирана по кориснику зајма.

би ЕИБ могла да оцени да ли пројекат испуњава циљеве зајмова и да ли има ваљано развијен бизнис план.⁵

Пројекти преко 25т евра

Зајмови могу да се траже непосредно од ЕИБ, и не захтева се стандардизована документација за подношење захтева. Предлагач пројекта одговоран је за изглед и садржај ове документације. Међутим, ЕИБ очекује да добије *свеобухватну студију изводљивости*. Уколико она није припремљена, предлагач пројекта може по сопственој процени да прикупи детаљне информације како би се омогућила техничка, еколошка, економска, финансијска и правна процена пројекта. Документа зајмопримца/предлагача требало би да представљају:

- опште информације о предузећу (или институцији), његовом правном статусу, главним партнерима и акционарима, организационој структури
- сличне информације о предложеном зајмопримцу и предлагачу, уколико нису исти
- правну документацију која покрива оснивачке акте, статуте, делатности, рачуноводствене политике, управљање, власничку структуру, ревидиране финансијске извештаје (биланс стања, биланс учинка и извештај о готовинским токовима) за последње три фискалне године, детаље о краткорочним, средњорочним и дугорочним дуговањима
- политику расподеле дивиденди и финансијске пројекције.

Технички и еколошки подаци о пројекту би требало да укључују:

- општи циљ, образложење и место (оцењен и предвиђен капацитет)
- правни статус предложеног пројекта, однос са осталим делатностима зајмопримца/предлагача, прибављене дозволе и концесије
- технички опис: технологију, развој локације, објекте, производне и складишне погоне, опште услуге, системе транспорта и опрему
- оцену утицаја на животну средину, уколико је релевантно и по потреби, укључујући позив на релевантне законе, мере за ублажавање утицаја на животну средину, конкретне студије

⁵ Бизнис план је документ који се уобичајено користи приликом подношења обрасца за пријаву за зајам.

- техничке студије и план спровођења: консултанте (уколико постоје), поступке за оглашавање тендера и доделу уговора, надзор, распоред рада и распоред спровођења
- детаљну процену трошкова, са наведеним трошковима за локацију и постројења, планиране физичке и ценовне резерве, камате током изградње, почетне и старт-ап трошкове, уз преглед у инострану и локалној валути
- рад: сировине и производе, дијаграме тока, потрошњу и излазне нивое, управно особље и раднике, управну организацију, по потреби техничку помоћ.

Финансијски подаци:

- преглед трошкова рада и одржавања пројекта, амортизације и административних трошкова
- план финансирања пројекта и распоред пројектних трошкова
- пројектован готовински ток, биланс успеха и биланси стања, до тренутка када се очекује да реализација пројекта буде у потпуности у току
- процена потребног радног капитала за пројекат кроз време
- прорачун интерне стопе повраћаја (ИСП)⁶ пројекта
- понуђене хартије од вредности и гаранције

Осим тога, предлагач пројекта би требало да обезбеди:

- опис предвиђене комерцијалне структуре пројекта и расподеле ризика – односно опис сврхе пројекта, предвиђене куповине робе (прихода)⁷ или добављачких уговора (укључујући изградњу и рад/одржавање) и потписника тих уговора (укључујући њихово искуство у области пројекта и њихов кредитни рејтинг)
- анализу ризика по приходе и трошкове пројекта, нарочито у случајевима у којима нису предвиђени уговори за 'орочену' набавку или набавку робе
- опис структуре финансирања пројекта, укључујући детаљан

⁶ Комитет за развојну помоћ има 24 чланице: Аустралија, Аустрија, Белгија, Канада, Данска, Финска, Француска, Немачка, Грчка, Ирска, Италија, Јапан, Кореја, Луксембург, Холандија, Нови Зеланд, Норвешка, Португалија, Шпанија, Шведска, Швајцарска, Уједињено Краљевство, Сједињене Државе и Европска комисија.

⁷ Уговор за куповину робе је уговор којим се осигурава дугорочан откуп добара тако да продавац може да покрије средњорочне трошкове и уклони ценовни ризик. Ово се врши фиксирањем цене и количине без обзира на будуће промене тржишних цена.

преглед извора финансирања: учешће у акцијском капиталу, мезанинско финансирање, или приоритетни зајмови,⁸ и предвиђену улогу ЕИБ у оквиру финансијске структуре

- финансијски модел, укључујући предвиђене готовинске токове током трајања пројекта са довољно детаља како би се могла извршити анализа основних претпоставки (нпр. детаљна предвиђања прихода, финансирања, трошкова рада и одржавања)
- у случају јавно-приватног партнерства (ЈПП) на пројекту: информације о органу који издаје концесију и распореду набавке, преглед кључних концесионих услова и примерак уговора о концесији
- техничке, правне, и савете у погледу осигурања добијене у вези са пројектом.

Пројекти испод 25 милиона евра

За пројекте код којих укупни трошкови износе мање од 25 милиона евра, ЕИБ нуди посредоване зајмове (кредитне линије) локалним, регионалним и националним банкама.⁹

Одлуку о издавању зајмова ЕИБ путем кредитних линија доноси финансијски посредник. Предлагачи пројеката заинтересовани за финансирање ЕИБ за пројекте испод 25 милиона евра требало би непосредно да контактирају укључене банке и друге посреднике, уз детаљан опис капиталних инвестиција са предвиђеним финансијским аранжманом.

ЕИБ поштује строге поступке заштите животне средине и набавке. Потенцијални предлагачи требало би да осигурају да њихов пројекат испуњава дате услове.

⁸ Акцијски капитал је ставка биланса у погледу структуре капитала: износ средстава који доприносе власници (акционари) плус задржана зарада (или губици). Мезанинско финансирање је финансијски инструмент у виду приоритетних акција или дуговања. Приоритетни зајам може да буде у виду хартија од вредности, као што су корпоративне обвезнице или зајмови. Разлика је у томе што ако предузеће оде под стечај, исплата приоритетног дуговања има виши приоритет од поравнања мезанинског.

⁹ У Републици Србији посредовани зајмови одобравају се кроз следеће финансијске институције: Комерцијална банка а.д., Raiffeisenbank a.d., Raiffeisen Leasing д.о.о, UniCredit Bank, Societe Generale Yugoslav Bank, Нуро Alpe-Adria-Bank а.д, Нуро Group Alpe Adria Leasing, Волксбанк Србија, Banca Intesa ад Београд, Intesa Leasing д.о.о. Београд, Eurobank EFG Београд, EFG Leasing А.Д. Београд, КБЦ Банка а.д. Београд, Piraeus Bank АД Београд, Sogelease Србија д.о.о. Београд, Unicredit Leasing Србија д.о.о.

Више информација може да се нађе на адресама:

- Одрживост животне средине: <http://www.eib.org/projects/topics/environment/index.htm>
- Набавка: <http://www.eib.org/projects/cycle/procurement/index.htm>

Неопходно је одговарајуће јемство, као што је оно које обезбеђује банка или банкарски синдикат, финансијска институција или велико матично предузеће са диверсификованим активностима са добрим кредитним рејтингом за све зајмове, или суверена гаранција.

ЕИБ може да прибавља средства по повољним стопама због свог AAA кредитног рејтинга¹⁰ и позиције великог међународног зајмопримца на финансијским тржиштима. Пошто је у питању непрофитна установа, банка предности преноси клијентима у виду зајмова са ниским стопама. Каматне стопе засноване су на трошковима задужења ЕИБ, уз малу маржу којом се покривају административни и други трошкови. ЕИБ може да нуди велике износе зајмова током дугих периода доспећа у практично свим већим валутама. Никада не финансира више од 50% укупних трошкова пројекта, али њено учешће може да функционише као катализатор, подстичући друге банке, финансијске институције и приватни сектор да учествују у инвестицији.

ЕИБ уобичајено не наплаћује провизију за неискоришћени део кредита или провизију за некоришћење. У појединим случајевима могу се јавити накнаде за оцену пројекта и неопходне правне услуге.

Отплата се уобичајено води на полугодишњем или годишњем основу. Грејс периоди за отплату капитала могу се доделити током фазе изградње пројекта.

V. Специфични захтеви

Јемство за зајмове ЕИБ обезбеђује се националним гаранцијама Републике Србије. То подразумева да је неопходно предвиђање гаранција током поступка припреме буџета. Осим тога, пошто су националне гаранције везане за јавни дуг, фискална правила Републике Србије утичу на могућност

¹⁰ AAA је показатељ кредитног рејтинга који издају агенције за кредитни рејтинг као што су *Standard & Poor's*, *Moody's* и *Fitch Group*. Што је бољи кредитни рејтинг, тим се нижа каматна стопа плаћа за позајмљена средства. Кредитни рејтинг AAA указује на могућност позајмљивања средстава са ниским каматним стопама.

издавања националних гаранција. Поред корисника зајма, у поступак су укључени Министарство финансија, релевантно ресорно министарство, Управа за јавни дуг и Управа за трезор. Уопштено, фискална правила (видети Закон о буџетском систему Републике Србије, Службени гласник бр. 54/2009, 73/2010 и 101/2010) одређују границе буџетског дефицита и јавног дуга које морају да се поштују, чиме се ограничавају укупни износи гаранција.

VI. Контакт информације

Додатне информације доступне су на страници ЕИБ:
www.eib.org/western-balkans

Контакти за Западни Балкан:

Андреас Беикос

Шеф представништва за Западни Балкан
Европска инвестициона банка
Регионална канцеларија за Западни Балкан
Владимира Поповића 38-40
11070 Нови Београд
Република Србија

електронска пошта: a.beikos@eib.org
телефон: +381 11 312 1756
факс: + 381 11 312 1929

Romualdo Massa Bernucci

Director, Adriatic Sea Department
European Investment Bank
98-100, Boulevard Konrad Adenauer
L-2950 Luxembourg

електронска пошта: r.bernucci@eib.org
телефон: (+352) 437985423
факс: (+352) 437965488

в) Европска банка за обнову и развој (EBRD)

Европска банка за обнову и развој (EBRD), основана 1991. године, постала је један од највећих финансијских инвеститора у региону. Основана је да би се државама помогло у прелазу на тржишну економију. EBRD је у власништву 61 земље, Европске уније и Европске инвестиционе банке. Ова међународна финансијска институција пружа пројектно финансирање за банке, привреду и предузећа и јавне комуналне службе.

EBRD се сматра за једину банку основану како би се подстакло прелаз ка тржишној економији. Због колапса Совјетског Савеза и комунистичког политичког и економског система, било је неопходно обезбедити подршку пост-комунистичким земљама на путу ка тржишној економији. Поступак транзиције са централизоване планске економије¹¹ на тржишну економију захтевао је средства и реформе. EBRD је помогла да се доведе екстерни капитал из јавних и приватних извора. Разликује се од других МФИ због посебних околности њеног оснивања и специфичног циља подстицаја преласка држава у којима је активна на економије отвореног тржишта.

I. Преглед врста зајмова

EBRD обезбеђује средства за ваљано структуриране, финансијски робусне пројекте. Такође пружа техничку помоћ владама и другим међународним финансијским институцијама. Финансирање се врши непосредно или кроз финансијске посреднике, као што су локалне банке.

II. Приоритетне области за МФИ

Деловање EBRD у Републици Србији усмерено је на:¹²

- либерализацију и приватизацију
- пословно окружење и конкурентност
- инфраструктуру
- финансијски сектор
- развој транспортне инфраструктуре
- подстицај малих предузећа¹³
- промоцију обновљивих извора енергије¹⁴.

¹¹ Бивша Југославија (укључујући и Републику Србију) била је пре 1990. године једина источноевропска земља са социјалистичким системом тржишне економије, а не са централизованим економским системом.

¹² Видети: <http://www.ebrd.com/pages/country/serbia/focus.shtml>

¹³ Израз мало предузеће односи се на старт-ап предузећа, микро и мала предузећа (ММП) и мала и средња предузећа (МСП).

¹⁴ Видети: <http://www.ebrd.com/english/pages/news/press/2010/100930a.shtml>

Државна стратегија *EBRD* за Републику Србију, одобрена 2007. године, усмерена је на корпоративни и финансијски сектор и на инфраструктуру. Банка игра кључну улогу у развоју транспортне, енергетске и општинске инфраструктуре. По обиму, највећи део улагања банке јесте у сектору транспорта, нарочито развоју аутопута Коридор X, и железничке мреже. Природни ресурси, енергетски сектор, општинска инфраструктура за животну средину и транспорт представљају 56% вредности актуелних пројеката.

EBRD блиско сарађује са Владом Републике Србије на законским реформама са циљем промовисања трансакција на тржишту капитала као што су иницијалне јавне понуде, као и припрема за издавање динарских обвезница на основу ревизија закона о иностраним валутама и хартијама од вредности. Кроз техничку сарадњу, банка такође помаже развој политика и законодавства о јавно-приватним партнерствима (ЈПП).

III. Ситуација у Републици Србији (актуелни и планирани портфељ)

Анекс 2 овог приручника (Анекс 2: Преглед потписаних и планираних зајмова *EBRD* од 2007. до 2011. године у Републици Србији) представља информације о актуелном портфељу зајмова које је одобрила *EBRD* у периоду од 2007. до 2011. године, те одражава приоритете ове банке у Републици Србији.¹⁵ У свим случајевима, корисници зајмова су јавна комунална предузећа. Сврха зајмова креће се од санације аутопутева и унапређења железнице до радова у рударском басену и уградње савремених струјомера. У зависности од сврхе зајма, износи се крећу од 18,5 до 200 милиона евра. Јавним комуналним предузећима у Републици Србији стављен је на располагање укупан износ до 620 милиона евра од 2007. до 2011. године.

Пројекти које ће у будућности финансирати *EBRD* укључују управљање саобраћајном инфраструктуром и саобраћајем у Београду, санацију и модернизацију мреже Коридор X, као и пројекат даљинског грејања у Новом Саду (за више детаља, видети Анекс 2: Преглед потписаних и планираних зајмова *EBRD* од 2007. до 2011. године у Републици Србији).

За те пројекте резервисана су средства зајмова *EBRD* од укупно 275,5 милиона евра.

¹⁵ Приликом припреме овог приручника коришћена је званична база података о зајмовима *EBRD*, а резултати су филтрирани на основу критеријума корисника зајма.

IV. Финансијски услови

У Републици Србији, каматна стопа за зајмове *EBRD* варира и зависи од Европске понуђене каматне стопе (ЕУРИБОР). Каматна стопа се рачуна као збир ЕУРИБОР-а и марже од 1%. Период отплате може да буде до 15 година, уз грејс период до две године. Суфинансирање је могуће, средствима владе или средствима других МФИ. Обавезно је издавање суверене гаранције као гаранције за зајам.

За оцену прихватљивости пројекта, *EBRD* захтева следеће информације:

1. Информације о пројекту
 - кратак опис пројекта којим се наводи начин коришћења средстава банке
 - информације о предлагачу пројекта, укључујући искуство у раду и финансијско стање, и начин на који ће предузеће подржати пројекат у погледу капитала, управљања, рада, производње и маркетинга
 - детаљан опис производа или услуге који ће се развити и начина на који ће бити произведени
 - анализа тржишта, укључујући циљне потрошаче, конкуренцију, удео на тржишту и обим продаје, стратегију одређивања цена и дистрибуцију.
2. Финансијске информације
 - прецизна анализа трошкова пројекта и начина коришћења средстава
 - преглед захтева за спровођење, укључујући именовање извођача и преглед поступка набавке
 - утврђивање додатних извора финансирања
 - преглед очекиваног финансијског учинка пројекта.
3. Информације о заштити животне средине и регулаторним прописима
 - преглед свих питања која се тичу животне средине и примерци, уколико је могуће, еколошке ревизије и анализе утицаја на животну средину
 - детаљне информације о неопходним државним лиценцама или дозволама, доступним субвенцијама, ограничењима увоза/извоза, граничним тарифама или квотама и валутним рестрикцијама.

По пријему свих неопходних информација, потребно је три до шест месеци од почетног контакта до потписивања уговора са *EBRD*. Целокупан пројектни циклус, од зачетка до отплате, може да се креће у распону од једне године (за обртни капитал или пројекте финансирања трговине), до 15 година (за дугорочне инфраструктурне пројекте).

Свако улагање *EBRD* мора да допринесе приближавању земље пуној тржишној економији. Зајмови *EBRD* структурирани су уз висок степен флексибилности како би се испуниле потребе клијента и пројекта. Банка предлаже одговарајућу валуту и каматну стопу за зајам. Основа зајма је очекивани готовински ток пројекта и могућност клијента да отплати зајам током договореног периода. Јемство за зајам може да се обезбеди средствима зајмопримца, односно може да се претвори у деонице или да се веже за капитал. *О детаљном аранжману се преговара са клијентом од случаја до случаја.*

Карактеристике зајмова *EBRD* су следеће:

- најмањи износ је 5 милиона евра
- фиксна или флукутирајућа стопа
- приоритетна, субординирана, мезанинска или конвертибилна задужења у већим иностраним или појединим локалним валутама
- краткорочно до дугорочног доспећа, од једне до 15 година
- грејс периоди специфични за пројекте, по потреби.

Цене *EBRD* зајмова одређују се конкурентно, на основу актуелних тржишних стопа, као што је ЕУРИБОР. *EBRD* нуди и фиксне и флукутирајуће каматне стопе. Не субвенционисхе пројекте, не нуди меке зајмове и не надмеће се са приватним банкама. Маржа виша од основне стопе додаје се како би одражавала ризик за дату земљу и ризике специфичне за дати пројекат. Ове информације су поверљиве, између клијента и *EBRD*. Поред марже, банка наплаћује и следеће накнаде и провизије:

- накнаду за оцену
- претходну провизију и структурну накнаду
- унапред плаћену накнаду за удруживање, по потреби
- накнаду за опредељење средстава, која се плаћа на опредељени, али неисплаћени износ зајма
- накнаде за конверзију зајмова, која се плаћа у време плаћања камате, или конверзију валуте за износ који се конвертује
- накнаде за пред-плаћања, отказивање и кашњење, по потреби.

О целокупним условима зајма за сваки пројекат преговара се са клијентом.

Отплата се уобичајено врши у једнаким, полугодишњим ратама. Дуже доспеће и неравномеран распоред отплате могу се разматрати у изузетним случајевима – на пример, за веће инфраструктурне радове.

Од покретања до отплате, животни циклус *EBRD* пројекта може да се креће од једне године за обртни капитал или пројекте финансирања трговине, до 15 година за дугорочне инфраструктурне пројекте.

Пројектни циклус *EBRD* састоји се од следећих фаза:

- анализе концепта
- завршне анализе
- анализе одбора
- потписивања¹⁶

Када *EBRD* и клијент потпишу договор, он постаје правно обавезујући.

Након постизања договора о условима отплате и испуњавања услова банке, средства се преносе са рачуна банке на рачун корисника.

Приручник за исплату зајмова јавном сектору EBRD нуди корисне информације зајмопримцу након одобрења зајма.

За више детаља видети: <http://www.ebrd.com/downloads/research/guides/disburse.pdf>

V. Специфични захтеви

Финансирање јавних комуналних предузећа захтева суверене гаранције; према томе, јемство за зајмове *EBRD* обезбеђује се националним гаранцијама Републике Србије. Члан 3. Закона о буџету за 2011. годину даје преглед гаранција у корист *EBRD*.

То подразумева да је неопходно предвиђање гаранција током поступка припреме буџета. Осим тога, пошто су националне гаранције везане за јавни дуг, фискална правила Републике Србије утичу на могућност издавања гаранција.¹⁷ Поред корисника зајма, у поступак су укључени Министарство финансија, релевантно ресорно министарство, Управа

¹⁶ За више детаља видети Водич кроз финансирање *EBRD*:

<http://www.ebrd.com/downloads/research/factsheets/guidetofinancing.pdf>

¹⁷ У складу са Законом о јавном дугу, Службени гласник бр. 61/2005 и 107/2009, осим зајмова јавном сектору, укупан јавни дуг укључује суверене гаранције. Постојећа горња граница односа укупног јавног дуга/БДП износи 45%.

за јавни дуг и Управа за трезор. Уопштено, фискална правила¹⁸ одређују границе буџетског дефицита и јавног дуга које морају да се поштују, чиме се ограничавају укупни износи гаранција.

VI. Контакт информације

Додатне информације доступне су на страници *EBRD*:

<http://www.ebrd.com/pages/country/serbia.shtml>

Канцеларија *EBRD* у Србији
Булевар Зорана Ћинђића 64а, 5. спрат
11070 Нови Београд
Србија
телефон: +381 11 212 0529/0530/0531
факс: +381 11 212 0534
Директор: Хилдегард Гацек

¹⁸ Видети Закон о буџетском систему Републике Србије, Службени гласник бр. 54/09, 73/2010 и 101/2010.

г) Светска банка (IBRD/IDA)

Светска банка (СБ), основана у Бретон Вудсу у јулу 1944. године, развила се из појединачне институције у групу пет блиско везаних развојних институција:

- Међународну банку за обнову и развој (*IBRD*)
- Међународно удружење за развој (*IDA*)
- Међународну финансијску корпорацију (*IFC*)
- Мултилатералну агенцију за инвестиционе гаранције (*MIGA*)
- Међународни центар за решавање инвестиционих спорова (*ICSID*)

Република Србија обновила је чланство у СБ 2001. године, иако је као део бивше Југославије била чланица СБ од 1945. године.¹⁹ Сарадња Републике Србије и СБ описана је у Стратегији за партнерство са земљом доступној на интернет страни СБ.²⁰

1. Преглед врста зајмова

Светска банка новац позајмљује за подршку структурним реформама и економском развоју. Развојне пројекте спроводе земље зајмопримци, пратећи правила и поступке како би се гарантовало да новац стиже до намераваног циља. Одобравају се:

- инвестициони зајмови
- зајмови за развојну политику.

Инвестициони зајмови (у виду зајмова *IBRD* или кредита и бесповратних средстава *IDA*) омогућују владама да покрију конкретне трошкове везане за економске и социјалне развојне пројекте у различитим секторима. Зајмовима за развојну политику обезбеђена је неусловљена, непосредна буџетска подршка владама за политичке и институционалне реформе усмерене на остваривање скупа конкретних развојних резултата.

Пре потписивања зајмова, кораци пројектног циклуса укључују идентификацију пројекта, припрему пројекта, оцену пројекта и одобравање пројекта (детално објашњено под ставком IV. Финансијски услови).

¹⁹ Видети и:

<http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/COUNTRIES/ECAEXT/SERBIAEXTN/0,,contentMDK:20141860~pagePK:141137~piPK:141127~theSitePK:300904,00.html>

²⁰ Видети: <http://www.worldbank.org/en/country/serbia/overview>

II. Приоритетне области за МФИ

У Републици Србији, приоритети Светске банке²¹ су:

- подстицање динамичког раста предвођеног приватним сектором како би се осигурало да приходи наставе са приближавањем европским нивоима
- пружање прилика и ширење учешћа у расту
- управљање новонасталим ризицима по животну средину и ризицима од непогода.

Наведени приоритети детаљно су објашњени у Стратегији за партнерство са земљом.

III. Ситуација у Републици Србији (актуелни и планирани портфел)

Анекс 3 приручника (Анекс 3: Преглед потписаних и планираних зајмова СБ од 2007. до 2011. године у Републици Србији) даје информације о актуелном портфелу зајмова које је СБ одобрила од 2007. до 2011. године.²² Овај период одражава приоритете СБ у Републици Србији, у складу са њеном стратегијом. Корисници зајмова су Влада Републике Србије, министарства, агенције Владе и јавне комуналне службе.

Намена зајмова креће се од инфраструктурних зајмова за Коридор X и набавке опреме за енергетску ефикасност, до смањења величине јавног сектора и унапређења здравствених служби. У зависности од сврхе, износи зајма крећу се од 13,5 до 388 милиона долара. Укупно, јавном сектору Републике Србије стављено је на располагање 835,27 милиона долара током периода од 2007. до 2011. године.²³

IV. Финансијски услови

Кроз линију производа *IBRD/IDA*, Светска банка финансира пројекте за институције јавног сектора. Зајмове СБ у Републици Србији финансирају *IBRD* и *IDA*. За зајмове СБ користе се и фиксне и варијабилне каматне стопе.²⁴ Код *IBRD* финансирања фиксна стопа креће се од 5,44% до 5,81%, док

²¹ Извор: <http://www.worldbank.rs/>

²² За потребе овог приручника коришћена је званична база података СБ, а резултати су филтрирани на основу критеријума корисника.

²³ Информације о предстојећим пројектима које ће финансирати СБ нису доступне кроз званичну базу података СБ.

²⁴ За објашњење фиксних и варијабилних стопа, видети Глосар.

варијабилна стопа зависи од Евро ЛИБОР-а,²⁵ са фиксном маржом између 0,07% и 0,55%, или са променљивом маржом.²⁶ За зајмове *IDA* у Републици Србији примењују се манипулативни трошкови од 0,75%.²⁷ Доспеће за зајмове *IBRD* износи до 20 година, са грејс периодом до седам година. За *IDA* финансирање, доспеће је 20 година, уз грејс период од 10 година. Зајмови СБ углавном се крећу од 80% до 90% капиталних трошкова, док суфинансирање обавезно обезбеђује Влада Републике Србије. Набавка заснована на средствима обезбеђеним путем ових зајмова није везана за конкретну земљу порекла или групу земаља.

Светска банка финансира пројекте усмерене на остваривање њених дефинисаних приоритета. Средства за постизање ових приоритета могу да буду у виду зајмова и кредита, као и саветодавних услуга и техничке помоћи, као и помоћи за изградњу капацитета.

Пројекти које ће финансирати СБ пролазе следеће фазе пројектног циклуса: *идентификација пројекта, припрема пројекта, оцена пројекта и одобрење пројекта*, пре потписивања споразума о зајму.²⁸

Припрема пројекта: влада зајмопримац и тело или тела за спровођење пројекта одговорни су за фазу припреме пројекта, током које припремају студије изводљивости, инжењерске и техничке нацрте, што може да потраје неколико година, а представља само део процеса.

Влада ангажује консултанте и друга предузећа из јавног сектора за набавку добара, радова и услуга, по потреби, не само током ове фазе, већ и касније, током фазе спровођења пројекта. Корисници и заинтересоване стране такође се консултују током припреме пројекта како би се обезбедила њихова мишљења и подршка за пројекат. Због неопходног времена, напора и ресурса, од виталног је значаја потпуна посвећеност владе пројекту.

Током припреме пројекта, Светска банка генерално заузима саветодавну улогу и нуди анализе и савете на захтев. Међутим, у овом тренутку оцењује релевантне капацитете тела за спровођење пројекта, како би са зајмопримцем постигла споразум о аранжману за опште управљање

25 Лондонска међубанкарска понудбена каматна стопа (ЛИБОР) је каматна стопа по којој велики број међународних банака у Лондону позајмљују новац једна другој. За Евро ЛИБОР стопе се сматра да представљају цену позајмљивања средстава у еврима.

26 Извор: Закон о буџету Републике Србије, Службени гласник бр. 101/10, стране 12-14.

27 Извор: Закон о буџету Републике Србије, Службени гласник бр. 101/10, стране 14-18.

28 За више детаља видети публикацију Светске банке о пројектном циклусу:

<http://www.worldbank.rs/WBSITE/EXTERNAL/COUNTRIES/ECAEXT/SERBIAEXTN/0,,menuPK:300943~pagePK:64084923~piPK:64084936~theSitePK:300904,00.html>

пројектом, као што су системи неопходни за финансијско управљање, набавку, извештавање, и праћење и оцењивање.

Оцена пројекта: ова фаза заинтересованим странама даје прилику за детаљну анализу пројекта и решење свих преосталих питања. Влада и Светска банка анализирају рад обављен током фаза идентификације и припреме и потврђују очекиване исходе пројекта, предвиђене кориснике, као и алате за оцењивање током мониторинга. У овој фази постиже се договор о изводљивости свих аспеката пројекта. Тим банке потврђује да су сви аспекти пројекта усклађени са оперативним захтевима СБ и да влада има успостављене институционалне аранжмане за ефикасно спровођење пројекта. Након што влада и СБ заврше преговоре и прихвате све детаље пројекта, пројектни тим припрема Документ о оцени пројекта (за инвестиционе зајмове) или Програмски документ (за зајмове за развојне политике), уз остале финансијске и правне документе, који се подносе Савету извршних директора банке на разматрање и одобравање.

Након што се добије одобрење за финансирање, испуне услови који се односе на делотворност, а правни документи прихвате и потпишу, почиње **фаза спровођења**.

О зајмовима преговарају банка и зајмопримац на основу развојног циља, компонената, резултата, учинка и плана спровођења пројекта. Руководе се скупом оперативних политика, а одобрење даје Савет директора банке, који чине државе чланице донатора и зајмопримца.

Са AAA кредитним рејтингом,²⁹ Светска банка (*IBRD*) издаје обвезнице да би прикупила средства, а потом зајмопримцима прослеђује ниске каматне стопе. Каматне стопе уобичајено су ниже од тржишних каматних стопа за дату државу или регион.

Државе које позајмљују од *IBRD* имају више времена за отплату него да су зајам узеле од комерцијалне банке – 15 до 20 година, са грејс периодом од 3-5 година пре почетка отплате главнице.

29 AAA је показатељ кредитног рејтинга који издају агенције за кредитни рејтинг као што су Standard & Poor's, Moody's и Fitch Group. Што је бољи кредитни рејтинг, тим се нижа каматна стопа плаћа за позајмљена средства. Кредитни рејтинг AAA указује на могућност позајмљивања средстава са ниским каматним стопама.

V. Специфични захтеви

Финансирање јавног сектора захтева суверену гаранцију. Јемство за зајмове СБ се обезбеђује гаранцијама Републике Србије.

За информације о зајмовима и гаранцијама за актуелну фискалну годину, видети странице 5 до 8 (члан 3.) Закона о буџету Републике Србије, 2011, Службени гласник бр. 101/10:
<http://www.mfp.gov.rs/UserFiles/File/zakoni/Zakon%20o%20budzetu%20RS%20za%202011.pdf>

Током поступка припреме буџета неопходно је одговарајуће предвиђање гаранција. Осим тога, пошто су националне гаранције везане за јавни дуг, фискална правила Републике Србије утичу на могућност издавања националних гаранција. Поред корисника зајма, у поступак су укључени Министарство финансија, релевантно ресорно министарство, Управа за јавни дуг и Управа за трезор. Уопштено, фискална правила одређују границе буџетског дефицита и јавног дуга које морају да се поштују, чиме се ограничавају укупни износи гаранција.

VI. Контакт информације

Додатне информације доступне су на интернет страни СБ:

<http://www.worldbank.rs/WBSITE/EXTERNAL/COUNTRIES/ECAEXT/SERBIAEXTN/0,,m enuPK:300909~pagePK:141159~piPK:141110~theSitePK:300904,00.html>

Канцеларија Светске банке
Булевар Краља Александра 86-90
Београд, Србија

Службеник за екстерна питања:
Весна Костић
електронска пошта: vkostic@worldbank.org
телефон: (381 11) 30 23 700
факс: (381-11) 3023 732

д) Банка за развој Савета Европе (СЕВ)

Основана 1956. године са циљем решавања проблема избеглица, Банка за развој Савета Европе у међувремену се прилагодила променама друштвених приоритета како би ефикасније допринела јачању друштвене кохезије и промовисању инклузивног раста у Европи.³⁰ База чланица СЕВ такође се у великој мери проширила током протеклих година, при чему се 19, од актуелних 40 држава чланица – укључујући Републику Србију – прикључило од 1994. године.

Средњорочни план развоја банке за период 2010–2014. године нарочито је усмерен на развој активности СЕВ у групи од 21 циљне земље у централној, источној и југоисточној Европи, као приоритетном географском подручју за финансирање.

Структура активности банке у погледу пројеката и зајмова одражава њену посвећеност подршци за друштвено одржив развој. У складу са својим социјалним позивом, СЕВ структурира делатности око три секторска правца активности (детаљно наведена у следећој табели):

- јачање социјалне интеграције
- управљање животном средином
- подршка за јавну инфраструктуру са социјалним позивом.

СЕКТОРСКИ ПРАВЦИ АКТИВНОСТИ	СЕКТОРИ ДЕЛАТНОСТИ
Јачање социјалне интеграције	<ul style="list-style-type: none"> ▪ помоћ за избеглице, мигранте и расељена лица ▪ социјално становање за лица са ниским примањима ▪ стварање и очување одрживих радних места ▪ унапређење услова живота у урбаним и руралним подручјима
Управљање животном средином	<ul style="list-style-type: none"> ▪ природне или еколошке непогоде ▪ заштита животне средине ▪ заштита и рехабилитација историјског и културног наслеђа
Подршка за јавну инфраструктуру са социјалним позивом	<ul style="list-style-type: none"> ▪ здравство ▪ образовање и стручна обука ▪ инфраструктура административних и правосудних јавних служби

³⁰ Извор: интернет стране СЕВ, <http://www.coebank.org/Content.asp?arbo=74&theme=1>

Република Србија приступила је банци 23. априла 2004. године. Према званичним подацима *СЕБ*, од 31. децембра 2011. године удео Републике Србије у уписаном капиталу банке износио је 0,522%.

СЕБ сарађује се Европском унијом и другим МФИ у корист земаља Западног Балкана. Инвестициони оквир за Западни Балкан³¹ представља инструмент намењен да олакша приступ европским изворима финансирања за земље Западног Балкана како би им се пружила подршка у поступку придруживања Европској унији. Бесповратна средства која додељује Инвестициони оквир користе се за финансирање трошкова техничке помоћи³² и улагања у вези са пројектима. Инвестициони оквир, према томе, помаже *СЕБ*³³ у оптимизацији расподеле износа одобрених за спровођење њених пројеката у региону, који представља део циљног подручја банке. Инвестициони оквир за Западни Балкан тренутно покрива следећих пет сектора: социјалну заштиту, енергетику, животну средину, транспорт и развој приватног сектора (МСП).

I. Преглед врста зајмова

СЕБ додељује зајмове у својих 40 држава чланица како би се финансирани пројекте којима се промовише социјална кохезија и одрживи економски, друштвени и еколошки развој и испуњава одређени број секторских, географских, социјалних и финансијских критеријума.

Банка својим државама чланицама, њиховим регионалним или локалним органима власти, и јавним или приватним финансијским институцијама првенствено нуди флексибилне дугорочне зајмове по повољним каматним стопама, у одређеним случајевима уз субвенције за каматне стопе. Осим тога, могућа је додела средстава кроз кредитне рачуне *СЕБ* како би се финансирала техничка помоћ. Банка такође нуди бесповратна средства, нарочито у виду помоћи за хитне случајеве.

31 Циљ Инвестиционог оквира за Западни Балкан јесте оптимизација олакшица које финансира Европска комисија и сабирање средстава ЕК, Банке за развој Савета Европе, Европске банке за обнову и развој, Европске инвестиционе банке и билатералних донатора.

32 Извор: Извештај Инвестиционог оквира за Западни Балкан за 2010. годину, http://www.wbif.eu/attached_documents/9963/3299/WBIF_Annual_Report_2010.pdf. Олакшице Инвестиционог оквира могу да се користе за пружање техничке помоћи зајмопримцима који се пријављују за зајмове *СЕБ*, ЕИБ или *EBRD*. Припрема студије изводљивости један је пример техничке помоћи која је доступна кроз Инвестициони оквир.

33 Допринос Инвестиционог оквира за Западни Балкан пројектима које је одобрила *СЕБ* (до 31. децембра 2011. године): 56,4 милиона евра.

II. Приоритетне области за МФИ

Осам година након приступања *СЕВ*, сарадња између банке и Републике Србије појачала се, и данас покрива области истраживања, развоја и образовања, консолидације сарадње у области становања и руралне инфраструктуре (руралних путева), помоћи жртвама природних непогода и изградње и опремања нових затворских установа.

III. Стање у Републици Србији (актуелни и планирани портфељ)

Анекс 4 овог приручника (Анекс 4: Преглед пројеката *СЕВ* у Републици Србији одобрених између 2007. и 2011. године) представља информације о актуелном портфељу зајмова које је *СЕВ* одобрила у периоду од 2007. до 2011. године, чиме одражава скорије приоритете у Републици Србији. Између 2007. и 2011. године *СЕВ* је за Републику Србију одобрила износ од 194 милиона евра у зајмовима [за 6 пројеката, укључујући измене постојећег пројекта].

Пројекти које ће *СЕВ* у будућности финансирати тренутно укључују изградњу и опремање два нова затворска објекта у Панчеву и Крагујевцу и пројекат (који се тренутно оцењује) за рехабилитацију вртића и пружање обуке за запослене.

IV. Финансијски услови

Због свог AAA кредитног рејтинга и стратешких циљева, каматне стопе зајмова *СЕВ* ниже су од актуелних тржишних стопа. Каматна стопа зајмова *СЕВ* је фиксна или варијабилна. Фиксна каматна стопа на постојеће зајмове [за пројекте одобрене између 2005. и 2011. године] креће се од 1,84% до 3,62%³⁴, а променљива је везана за тромесечни ЛИБОР или ЕУРИБОР. Период отплате везан је за природу пројекта који се финансира и може да износи до 20 година, уз грејс период до пет година. Уопштено, *СЕВ* финансира до 50% и, под одређеним околностима, до 100% трошкова. Аранжман за зајам није везан за куповину производа или услуга одређене земље или групе земаља.

Зајмови *СЕВ* одобравају се за рокове који узимају у обзир природу пројекта; исплаћују се у најмање две транше и најчешће имају грејс период. Активности банке тиме омогућују уклањање ограничења која

³⁴ Према Закону о буџету за 2011. годину.

спутавају приступ дугорочним кредитима за пројекте којима се генеришу позитивне екстерналије.

CEB врши темељно оцењивање одрживости задужења за зајмопримца и, по потреби, гаранта. На основу захтева за зајам који формулише зајмопримац, банка оцењује циљеве пројекта и план финансирања кроз пажљиву анализу социо-економског утицаја, техничких аспеката и трошкова, институционалних капацитета за управљање пројектом, као и утицаја пројекта на животну средину.

Узимање зајмова од *CEB*: захтеви за финансирање прилагођавају се специфичним карактеристикама сваког пројекта за који се тражи зајам. Потенцијални зајмопримци³⁵ своје пријаве за зајам припремају у блиској сарадњи са службама банке. Како би се одредила прихватљивост зајмопримца за финансирање, *CEB* врши систематску оцену њихове солвентности и финансијске и техничке одрживости пројекта. Све пријаве за зајмове подносе се Административном савету на одобрење.

Критеријуми за прихватљивост и општи поступци за пројекте које финансира *CEB* представљени су у Политици за зајмове и финансирање пројеката³⁶ – референтном документу у којем се наводе захтеви за оцену, одобравање, финансирање и праћење пројекта банке.

Пријава за зајам би требало да укључује следеће прелиминарне информације:

1. Кратак опис пројекта

- Опис пројекта и одрживост:
 - циљеви пројекта
 - место пројекта
 - корисници пројекта³⁷ и очекивани друштвени ефекти
 - опис начина управљања пројектом (вођа пројекта³⁸, аспекти животне средине и набавке)
- Финансијски аспекти пројекта (износ зајма, процена трошкова пројекта, план финансирања) и распоред спровођења:

³⁵ Владе, локални органи власти, финансијске институције или било које правно лице које одобри и за које гарантује држава чланица.

³⁶ http://www.coebank.org/upload/legal/en/PPFP_English.pdf - Видети: Приручник за припрему и праћење пројекта.

³⁷ Крајњи корисник је морално лице или друштвена група која има користи од друштвених ефеката пројекта.

³⁸ Управник пројекта означава лице које управља спровођењем пројекта.

- износ зајма у валути и очекивани рок плаћања траженог зајма (који одговара проценту укупних трошкова пројекта)³⁹
- опис главни трошковних компонената пројекта
- остали извори финансирања (суфинансирање)
- оквирни распоред исплате зајма *СЕВ*
- предвиђен распоред спровођења пројекта и датум завршетка.

2. Профил зајмопримца

Опште информације о зајмопримцу:

- правни статус зајмопримца
- управа, акционари и организација
- пословни профил и финансијски учинак током протеклих неколико година
- могући гаранти/јемство: облик и износи⁴⁰
- политика управљања ризицима.

Финансијски, технички и аспекти пројекта везани за спровођење детаљно се наводе и процењују током оцене. Тако настаје припрема за завршну пријаву за зајам која се подноси Административном савету *СЕВ*.

Завршна пријава за зајам се доставља на испитивање и одобрење Административном савету *СЕВ*, у складу са конкретним званичним поступцима. Ово се ради путем *Писма о преносу* из Министарства финансија генералном секретару Савета Европе у Стразбуру (Француска). Генерални секретар издаје мишљење о усклађености пројекта са политичким и социјалним циљевима Савета Европе.

Након што пројекат одобри Административни савет *СЕВ*, финансирање пројекта може да почне након што се заврше преговори о оквирном споразуму о зајму између банке и зајмопримца.

³⁹ Износ зајма варира у складу са проценом укупних трошкова пројекта и на основу капацитета за пријем средстава зајмопримца. По општем правилу, учешће *СЕВ* у финансирању пројекта не сме да премаши 50% укупног прихватљивог износа инвестиција за пројекат. Разлику могу да финансирају било који други извори, било да су банке или самофинансирање.

⁴⁰ Уколико је могуће, и на захтев *СЕВ*, обавезно је да посвећеност зајмопримца гарантује трећа страна. Гарант може да буде држава чланица *СЕВ*, орган Владе, финансијска институција или било које друго јавно или приватно правно лице које одобри *СЕВ*.

V. Специфични захтеви

Јемство за зајмове *СЕВ* обезбеђује се националним гаранцијама Републике Србије. Према томе, током поступка припреме буџета неопходно је одговарајуће предвиђање гаранција. Осим тога, пошто су националне гаранције везане за јавни дуг, фискална правила Републике Србије утичу на могућност издавања националних гаранција. Поред корисника зајма, у поступак су укључени Министарство финансија, релевантно ресорно министарство, Управа за јавни дуг и Управа за трезор.

VI. Контакт информације

Додатне информације доступне су на интернет страни *СЕВ*:

<http://www.coebank.org>

Council of Europe Development Bank
Directorate General for Loans – (*Projects Department*)
55, avenue Kléber • F-75116 Paris, France

телефон: +33 (0)1 47 55 55 00

факс: +33 (0)1 47 55 37 52

3. Билатерални зајмови

а) Увод у билатералне зајмове

Билатерални актери су владе и институције које делују у име влада, а које финансирају пројекте и капиталне трошкове. *KfW Entwicklungsbank*, Немачка банка за развој, ради у име Владе Немачке. Јапанска агенције за међународну сарадњу (*Japan International Cooperation Agency - JICA*) спроводи шеме зајмова Владе Јапана. Влада Италије пружа финансирање кроз локалне банке у Републици Србији, док Влада Кине спроводи шеме зајмова кроз сопствене банке и предузећа. Владе Русије, Шпаније и Пољске дају зајмове непосредно Влади Републике Србије. Чешка извозна банка, у име Владе Чешке, даје зајмове за инфраструктурне пројекте; у питању је специјализована банкарска институција у државном власништву за државну подршку извозу.

Постоје три уобичајене врсте билатералних зајмова:

- **Овердрафт зајам** – олакшица са прекорачењем рачуна је најконвенционалнији начин за банку или институцију која даје зајмове за финансирање појединаца или предузећа. Позајмљен новац се исплаћује кроз будуће приходе рада зајмопримца. Прекорачење повлачи вишу каматну стопу од терминског зајма, али за разлику од њега, зајмопримац може да отплати зајам у било ком тренутку без претходног обавештења зајмодавцу.
- **Термински зајам** – са терминским зајмом, зајмопримац и зајмодавац се договарају о одређеном износу и одређеном периоду отплате. Типичан датум доспећа износи пет година. Међутим, клијенти са добром кредитном историјом могу да добију и до десет година, или више за отплату дуга.
- **Револвинг кредитом** – овај зајам нуди утврђен максималан износ финансирања зајмопримца и исплаћује се у складу са утврђеним општим одредбама наведеним у споразуму. Отплата дела зајма отвара прилику за позајмљивање додатних средстава.

Билатерални споразуми између две земље могу да служе као основ за одобравање зајмова. У зависности од садржаја билатералног споразума, који одражава приоритете сарадње између две земље, одређују се сврха сарадње и врсте улагања. Владе могу да позајмљују средства непосредно,

или кроз тела које врше спровођење пројекта. Уопштено, одређени услови зајма, као што је каматна стопа, требало би да су повољнији од тржишних услова зајма. Са друге стране, могу да важе посебни услови, као што је куповина опреме у земљи зајмодавца.

На основу актуелних зајамских портфеља у Републици Србији, наредни одељци баве се условима зајмова Немачке, Јапана, Италије и других земаља (Кине, Русије, Шпаније, Пољске и Чешке Републике).

б) Влада Немачке

Од 2000. године, Влада Немачке је у Републици Србији одобрила разне зајмове (финансијска сарадња) и програме техничке помоћи (техничка сарадња) у области привреде, инфраструктуре, комуналних услуга, општина, регионалног развоја, енергетског сектора, итд. Средства за финансијску сарадњу обезбеђује *KfW Entwicklungsbank* (Немачка развојна банка). По комплементарном систему, подружница *KfW*, *DEG (Deutsche Investitions und Entwicklungsgesellschaft)* пружа акцијско, мезанинско и финансирање зајмова приватним инвеститорима у Републици Србији.

KfW је немачка банка за промоцију и развој, у власништву немачке владе (80%) и немачких савезних држава (20%). Пре око педесет година, *KfW* је добила мандат развојне сарадње и финансирања пројеката широм света. *KfW* је такође преузела важну улогу као пружалац услуга за Европску комисију, те се према томе сматра јавном европском финансијском институцијом. *KfW* је акредитована као институција за спровођење Инвестиционог оквира за Западни Балкан.

I. Преглед врста зајмова

KfW нуди различите финансијске инструменте. То углавном укључује зајмове који се рефинансирају из сопствених средстава *KfW* уз каматну субвенцију из савезног буџета („развојни зајмови“) и зајмове без такве субвенције („промотивни зајмови“). Осим тога, *KfW* је у прошлости нудила зајмове који су у потпуности рефинансирани из савезног буџета Немачке. Немачка кроз *KfW* такође нуди бесповратна средства, посебно за консултантске услуге.

II. Приоритетне области

Република Србија и Савезна Република Немачка договориле су се о три приоритетне области за сарадњу:

- јавна инфраструктура: енергетика, водоснабдевање и канализација
- промовисање одрживог економског развоја и запошљавања: унапређење финансијског и привредног законског оквира, развој финансијског сектора, подршка малим и средњим предузећима (МСП) и стручном образовању
- демократија, цивилно друштво, државна управа.

У складу са овим приоритетима, усмерење *KfW* при финансирању јесте на областима општинске инфраструктуре (вода, отпадне воде, даљинско грејање), енергетског сектора (хидроелектране, одлагање пепела, управљање квалитетом угља, итд.) и финансијског сектора (различите кредитне линије кроз банкарски сектор Србије за промовисање МСП, улагање у енергетску ефикасност и обновљиве изворе енергије, као и финансирање општинске инфраструктуре).

III. Стање у Републици Србији (актуелни и планирани портфељ)

Од 2000. године Немачка је определила преко милијарду евра за пројекте финансијске сарадње са Републиком Србијом. У овом тренутку, портфељ актуелних пројеката и програма које финансира *KfW Entwicklungsbank* је следећи:

- 420 милиона евра за енергетски сектор (генерисање електричне енергије, управљање угљем, одлагање пепела и даљинско грејање)
- 140 милиона евра за водоснабдевање и прераду отпадних вода
- 280 милиона евра за финансијски сектор.

Након политичких промена из октобра 2000. године, *KfW* је финансирала хитан програм подршке за енергетски сектор, у износу од 15,3 милиона евра. У оквиру те подршке, обезбеђен је увоз електричне енергије и хитно неопходних резервних делова. Додатни програм подршке од 5,4 милиона евра допринео је превазилажењу енергетске кризе пред зиму 2001/2002. године. Крајем 2001. године *KfW* је потписала уговор о зајму за преко 51 милион евра са предузећем Електропривреда Србије (ЕПС) за финансирање куповине хитно неопходних резервних делова и велике ремонте у енергетском и рударском сектору. Ова кредитна линија, између осталог, покрила је поправку највеће електране у Републици Србији, Никола Тесла Б2, која је поново спојена на електроенергетску мрежу до октобра 2002. године. *KfW* је ставила на располагање концесионални зајам од преко 25 милиона евра за проширење копа Тамнава западно поље. Пројекат је био намењен за повећање количине ископаног угља са 6 на 12 милиона тона годишње, чиме би се осигурао рад ове важне термоелектране.

KfW је такође била укључена у финансирање рехабилитације хидроелектрана Бајина Башта и Зворник, са повољним зајмовима од

укупно 100 милиона евра. Рехабилитација ће продужити животни век ових еколошких електрана за додатних 40 година, уз повећање капацитета.

Током 2006. године договорен је пројекат од 46 милиона евра са Електропривредом Србије у вези са мерама заштите животне средине у енергетском сектору. Пројекат је усмерен на повећање енергетске ефикасности термоелектране Никола Тесла и обезбеђивање еколошки погоднијег превоза и одлагања пепела у електрани Костолац, у складу са стандардима заштите животне средине. Пројекат ће допринети смањењу емисија штетних честица и CO_2 (Никола Тесла), заштитити Дунав и смањити дисперзију пепела у области Костолаца.

Током 2001. године почеле су активности на рехабилитацији предузећа за даљинско грејање у Београду, Нишу и Новом Саду. У међувремену су се пројекту придружили Крагујевац, Краљево, Пирот, Сомбор и Зрењанин. Укупан износ одређених средстава за даљинско грејање износи 85 милиона евра. Програм укључује поправку и одржавање мрежа цевовода, електрана, мерача, обуку запослених и увођење тарифа заснованих на потрошњи.

Бројни градови у Републици Србији поседују неодговарајуће системе водоснабдевања и канализације, како по количини, тако и квалитету. Са донацијом од досадашњих 25 милиона евра, Влада Немачке је кроз *KfW* финансира рехабилитацију система водовода и канализације у Београду, Нишу, Новом Саду и Крагујевцу. То укључује радове на поправци и уградњи постојеће инфраструктуре, као и организациона унапређења комуналних предузећа. Од почетка 2008. године спроводи се програм градова средње величине који укључује 13 градова и 75 милиона евра финансирања (Сомбор, Смедерево, Краљево, Панчево, Вршац, Лозница, Шабац, Сремска Митровица, Пирот, Врање, Лесковац, Трстеник, Алексинац и Јагодина), а припрема се велики програм за отпадне воде (уз суфинансирање ЕУ).

IV. Финансијски услови

Пројекти које ће финансирати *KfW* морају да буду усклађени са наведеним приоритетним областима. Уопштено говорећи, зајмови *KfW* се класификују као зајмови званичне развојне помоћи, те су каматне стопе значајно испод тржишних стопа. Развојни зајмови *KfW* за инфраструктурне пројекте обично доспевају у року од 12 до 15 година, са грејс периодом од 3-5 година. Каматне стопе за зајмове *KfW* обично су фиксне, али су могуће и варијабилне стопе.

V. Специфични захтеви

Финансирање јавних комуналних предузећа и градова/општина захтева суверене гаранције Републике Србије. Према томе, током поступка припреме буџета неопходно је одговарајуће предвиђање гаранција. Осим тога, пошто су националне гаранције везане за јавни дуг, фискална правила Републике Србије утичу на могућност издавања националних гаранција. Поред корисника зајма, у поступак су укључени Министарство финансија, релевантно ресорно министарство, Управа за јавни дуг и Управа за трезор.

VI. Контакт информације

Више информација на адреси:

http://www.kfw-entwicklungsbank.de/ebank/DE_Home/Ueber_uns/Unsere_weltweite_Praesenz/Europa/Office_Serbia/index.jsp

KfW

Др Јирген Велсхоф

Жупана Властимира 6

11040 Београд

Србија

телефон: +381 11 367 12 73, +381 11 367 01 28

факс: +381 11 367 12 73, +381 11 367 01 28

електронска пошта: kfw.belgrade@kfw.de; juergen.welschhof@kfw.de

в) Влада Јапана

Јапан одржава присуство на Западном Балкану ради подршке демократизацији, транзицији ка тржишној економији, мировној консолидацији и очувању животне средине. Пружа сарадњу која може да донесе користи на основу искустава и знања Јапана. Приоритет Јапана је спровођење пројеката који су делотворни и изузетно одрживи, коришћењем локалних људских ресурса.

Агенција за спровођење пројеката Владе Јапана је Јапанска агенција за међународну сарадњу (*Japan International Cooperation Agency - JICA*). Она даје техничку помоћ, концесионалне зајмове и бесповратна средства Републици Србији.

1. Преглед врста зајмова

JICA пружа зајмове Званичне развојне помоћи, који се називају концесионалним зајмовима. Зајмовима званичне развојне помоћи се подржавају земље у развоју кроз понуду дугорочних и концесионалних зајмова са ниском каматом за финансирање развоја.

Постоје зајмови званичне развојне помоћи пројектног и не-пројектног типа:

Зајмови пројектног типа

1) Пројектни зајмови

Пројектним зајмовима, који представљају највећи део зајмова званичне развојне помоћи, финансирају се пројекти као што су путеви, електране, наводњавање, водоснабдевање и канализација. Зајмови се користе за набавку објеката, опреме и услуга, или за спровођење грађевинских и других средних послова.

2) Зајмови за пројектантске услуге

Зајмови за пројектантске услуге намењени су за пројектантске услуге неопходне у фази испитивања и планирања пројеката. Ове услуге укључују анализу студија изводљивости, истраживање детаљних података о локацијама пројекта, детаљне пројекте и припрему тендерске документације. Као и код пројектних зајмова, завршетак студија изводљивости или њиховог еквивалента и потврда опште потребе за пројектом и његове релевантности предуслови су за ову врсту зајма.

3) Зајмови кроз финансијске посреднике (зајмови у два корака)

Зајмови кроз финансијске посреднике спроводе се кроз финансијске институције земље примаоца, на основу стратешки оријентисаног финансијског система партнерске државе. Овим зајмовима обезбеђују се средства неопходна за спровођење утврђених политика, као што је промоција малих и средњих предузећа у производњи, пољопривреди и другим наведеним привредним гранама, и изградњу објеката за унапређење животног стандарда сиромашних. Ови зајмови познати су као зајмови у два корака зато што, у оквиру процеса, средства пролазе кроз две или више финансијских институција пре него што крајњи корисници добију средства.

У склопу ове врсте зајма, средства могу да се доставе великом броју крајњих корисника у приватном сектору. Пошто се зајмови спроводе кроз локалне финансијске институције, такође се очекује да доведу до јачања оперативних могућности ових институција и развоја финансијског сектора земаља прималаца.

4) Секторски зајмови

Секторски зајмови намењени су за материјале и опрему, услуге и консултације неопходне за спровођење планова развоја у конкретном сектору и састоје се од више под-пројеката. Ова врста зајма такође води унапређењу политика и система у сектору.

Непројектни зајмови

1) Програмски зајмови

Програмским зајмовима помаже се земљама примаоцима које настоје да унапреде политике и спроведу опште системске реформе. Овим зајмовима подржава се спровођење националних стратегија или стратегија за смањење сиромаштва током дужих временских периода. Споразуми о зајму се потписују, а средства обезбеђују на основу потврде да је влада партнерске земље остварила реформске ставке. Током протеклих година, најчешћа врста ових зајмова јесте она код које се резултати укључују у буџет циљне партнерске земље. Постоје бројни случајеви у којима се ова врста зајмова јавља у виду суфинансирања са Светском банком и другим мултилатералним развојним банкама (*MDB*).

2) Робни зајмови

Да би се стабилизовала привреда, робни зајмови нуде средства за поравнање за хитан и неопходан увоз материјала земљама у развоју које пролазе кроз погоршање девизног курса и суочавају се са економским потешкоћама. Ови зајмови често се користе за увоз робе као што су индустријске машине и сировине, ђубриво и пестициди, као и пољопривредне и друге врсте машина, о чему се унапред остварује договор између Владе Јапана и владе примаоца.

3) Секторски програмски зајмови

Секторски програмски зајам је робни зајам који се у исто време користи за подршку развојним политикама у приоритизованим секторима земаља у развоју. Средства у локалној валути, која влада прими у размену за инострану валуту продату увозницима, користе се за јавна улагања у секторски развој.

II. Приоритетне области

JICA се бави интегрисаним управљањем над три режима помоћи: техничка сарадња, зајмови Званичне развојне помоћи и бесповратна помоћ.

Према стратегији, *JICA* користи широк низ приступа пружању помоћи како би обухватили све, од спречавања оружаних сукоба и природних непогода, до хитне помоћи након сукоба или непогода, помоћ за брз опоравак, као и средњорочну и дугорочну развојну помоћ. Земље у развоју укључују државе у различитим фазама развоја, од најмање развијених земаља у којима највећи део становништва живи у сиромаштву, до земаља са средњим нивоом прихода које су на путу развоја, али се још увек муче са проблемима имовинске неуједначености у друштву.

JICA настоји да буде добар партнер за земље у развоју, адекватно разумејући њихове променљиве потребе и брзо и делотворно промовишући њихово напоре кроз усмерење на резултате. *JICA* такође промовише јавно-приватна партнерства, синергију искустава, технологија и ресурса локалних власти, универзитета, невладиних организација и других актера.

III. Стање у Републици Србији (актуелни и планирани портфељ)

Међу циљевима у области заштите животне средине у енергетског сектору су мере за смањење емисија SO₂ и NO_x из великих постројења за сагоревање. Изградња објеката за уклањање сумпора при термоелектранама предвиђена је као једно од кључних улагања од суштинске важности за остваривање циљева дефинисаних Националним програмом за заштиту животне средине.⁴¹

- Тип пројекта: зајмови Званичне развојне помоћи
- Локација пројекта: Обреновац
- Организација која спроводи пројекат: јавно предузеће Електропривреда Србије (ЕПС), термоелектране Никола Тесла
- Износ зајма: 28,252 милијарди јапанских јена⁴²
- Годишња каматна стопа: 0,6% (важе повлашћени услови); део за услуге консултације: 0,01%
- Период отплате: 15 година (укључујући грејс период од 5 година)
- Услови набавке: општи невезани.

Исходи пројекта:

- 1) Изградња опреме за уклањање сумпора из димних гасова
- 2) Консултантске услуге.

IV. Финансијски услови

Каматна стопа зајма дефинисана је општим условима зајмова у јенима (http://www.jica.go.jp/english/operations/schemes/oda_loans/standard/index.html).

Уопштено, каматна стопа за зајмове заснована је на бруто друштвеном приходу (БДП) по глави становника.

Ови зајмови изражени су у јенима, тако да ризик конверзије валута сноси земља која позајмљује средства. Од 2006. до 2011. године вредност јена је порасла са 170 јена по евр у на 110 јена по евр у. У случају даљег пораста вредности јена, зајмопримац ће морати да плати више, чиме се повећава

⁴¹ Национални програм за заштиту животне средине, Службени гласник бр. 12/10, важи најмање 10 година.

⁴² Према Закону о буџету Републике Србије, износ зајма је 200 милиона евра, што указује на курс од 141,26 јена по 1 евр у. Блумберг база података указује да је овај курс забележен 8. октобра 2008. године (видети: www.bloomberg.com).

укупан износ дуга. У случају пада вредности јена, износ дуга се смањује, с обзиром на фиксну каматну стопу зајма. Ово је ризик који је неопходно решити при разматрању зајмова изражених у јенима.

V. Специфични захтеви

Обезбеђивање финансијских средстава захтева суверену гаранцију Републике Србије⁴³. То подразумева да је неопходно предвиђање гаранција током поступка припреме буџета. Осим тога, пошто су националне гаранције везане за јавни дуг, фискална правила Републике Србије утичу на могућност издавања националних гаранција. Поред корисника зајма, у поступак су укључени Министарство финансија, релевантно ресорно министарство, Управа за јавни дуг и Управа за трезор.

VI. Контакт информације

JICA канцеларија за Балкан
Пословни центар УШГЕ
17. спрат, Булевар Михајла Пупина б
11070 Београд, Србија

телефон: +381-11-2200-750 факс: +381-11-2200-761

интернет страна: <http://www.jica.go.jp/>

⁴³ За више детаља видети Закон о буџету Републике Србије.

г) *Влада Италије*

У привредном сектору, Влада Италије и њено Министарство иностраних послова промовишу и развијају МСП кроз кредитне линије. Циљна група су општине у Србији.

У Србији има више од 200 италијанских предузећа са комбинованим обртом од преко 2.400 милиона евра. Трговина између Србије и Италије достигла је скоро 2.000 милиона евра током 2010. године.⁴⁴ Присуство Италије у Србији је значајно и одражава се не само у финансијском сектору, аутомобилској индустрији, текстилној индустрији, прехранбеној индустрији и производњи, већ и у јавном сектору и развоју инфраструктуре. Влада Италије обезбедила је повољне кредитне линије за подстицај приватног сектора у Републици Србији, нарочито сектору МСП, као и за подршку локалном развоју инфраструктуре кроз комунална предузећа у државном власништву.

Према подацима о буџету Републике Србије, нису издате суверене гаранције нити су одобрени зајмови у корист институција из јавног сектора. Влада Италије блиско сарађује са ЕИБ, *EBRD* и *UNDP* у аранжманима финансијске и техничке помоћи.

I. Преглед врста зајмова

Зајмови се пружају у облику кредитних линија и сматрају се меким зајмовима због привилегованих каматних стопа. Меки зајмови допуштају улагања у развој и јачање општинских услуга. Обука запослених у општинама предвиђена је ради разраде избора потенцијалних корисника и начина коришћења зајмова. Са друге стране, зајмовима се омогућује да МСП финансирају рад под повољним условима.

II. Приоритетне области

Приоритетна област је ублажавање утицаја глобалне финансијске кризе на Републику Србију. Главна циљна група су МСП у Републици Србији. Предузећа у државном власништву такође испуњавају услове у циљу локалног развоја.

⁴⁴ Видети информације на интернет страни Амбасаде Италије у Београду: http://www.ambbelgrado.esteri.it/Ambasciata_Belgrado/Menu/L_rapporti_bilaterali/Cooperazione_economica/

III. Стање у Републици Србији (актуелни и планирани портфељ)

Италијанска кредитна линија од 30 милиона евра омогућила је локалним банкама да обезбеде зајмове комуналним предузећима. Циљ кредитне линије јесте помоћ развоју кроз комунална предузећа и МСП. Влада Италије одобрила је ову кредитну линију у марту 2008. године.

Према законима о буџету између 2007. и 2011. године и публикацијама Министарства финансија, у корист Владе Италије издата је суверена гаранција за кредитну линију од 30 милиона евра (каматна стопа од 1% коју плаћа Република Србија).

Према Министарству иностраних послова Италије, током 2008. године одобрена је додатна кредитна линија од 32,36 милиона евра искључиво за МСП.

IV. Финансијски услови

Кредитна линија спроводи се кроз локалне банке. Анекс 12 (о упоредним општим условима) наводи опште услове које одређују банке. Према подацима Народне банке Србије⁴⁵ пет банака позајмљује средства која потичу из италијанске кредитне линије.

Анализа општих услова различитих банака и узимање у обзир потенцијалних корисника зајмова указује да је *Banca Intesa* банка која позајмљује новац јавним комуналним предузећима и општинама. Каматна стопа износи до 5,79%, са доспећем зајма до осам година и грејс периодом од две године. Јемство за зајмове је неопходно обезбедити путем једног или више следећих инструмената: меницама, хипотекама на некретнине, гаранцијама других ентитета, депозитом, другим инструментима јемства које одреди банка, или покретним залогом на опрему или робу.

V. Специфични захтеви

Влада Италије, кроз комерцијалне банке у Републици Србији, даје меке зајмове МСП у Републици Србији за куповину италијанске опреме. Најмање 70% износа зајма мора бити искоришћено за куповину италијанске опреме.

⁴⁵ Извор: Народна банка Србије:

http://www.nbs.rs/export/sites/default/internet/latinica/63/prospekti/5000_kreditne_linije.pdf

VI. Контакт информације

Додатне информације могу се наћи на интернет страни Министарства иностраних послова Италије

www.skmbalcani.cooperazione.esteri.it/utlskmbalcani/EN/Interventi/Intro.html

Контакт информације (обезбедила је Амбасада Италије):

creditline.serbia@esteri.it

телефон: 00381 11 3629435.

д) Друге земље: Кина, Русија, Шпанија, Пољска, Чешка

Кина

I. Преглед врста зајмова

Кроз своје банке и предузећа, Влада Кине помаже извоз и увоз кинеских механичких и електронских производа, опреме, и високотехнолошких производа. Осим тога, Влада Кине помаже кинеским предузећима укљученим у иностране пројекте и улагања и промовише међународну економску и трговинску сарадњу.

Билатерални споразум који су потписале Србија и Кина у износу од 1,06 милијарди долара основ је за актуелне и планиране зајмове за енергетски сектор и инфраструктуру.

Финансијске активности Владе Кине углавном се спроводе кроз Извозно-увозну банку Кине (*China Exim Bank*) (<http://english.eximbank.gov.cn/>), Кинеску развојну банку (<http://www.cdb.com.cn>) и Кинеску корпорацију за путеве и мостове (*China Road and Bridge Corporation - CRBC*).

II. Приоритетне области

Приоритетне области Владе Кине и њених институција за спровођење пројеката укључују пројекте железничке и путне инфраструктуре. Финансирање енергетског сектора такође је приоритет Кине у Републици Србији.

III. Стање у Републици Србији (актуелни и планирани портфељ)

Треба да буде потписан зајам од 344 милиона долара за Електропривреду Србије – конкретно, за Костолац Б1 и Костолац Б2. Такође, потписан је предуговор од 144,5 милиона евра за изградњу моста Земун-Борча.

IV. Финансијски услови

Каматна стопа је постављена на 3%, грејс период до три године, а период отплате на 15 година. Кинески представници изразили су интересовање за финансирање инфраструктурних пројеката везаних за пруге и путеве.

V. Специфични захтеви

Удео од 47% износа зајма за радове и опрему додељује се Србији, а преосталих 53% Кини. Тиме се омогућује развој српских предузећа и потенцијалан пораст броја запослених.

VI. Контакт информације

За више информација, контактирајте Амбасаду Кине. Информације се могу наћи на њеној интернет страни: <http://rs.chineseembassy.org>

Русија

I. Преглед врста зајмова

Током 2010. године Влада Русије потписала је билатерални споразум са Владом Србије као основ за зајам од милијарду долара. Врсте зајмова укључују:

- зајмове за стабилизацију буџета
- зајмове за инфраструктурне пројекте

Усмерење зајмова за инфраструктурне пројекте је на Железницу Србије.

II. Приоритетне области

Приоритетне области односе се на инфраструктурне пројекте и стабилизацију буџета Републике Србије.

III. Стање у Републици Србији (актуелни и планирани портфељ)

Удео од 20% зајма од милијарду долара додељен је процесу стабилизације буџета, док је 800 милиона долара додељено инфраструктурним пројектима Железнице Србије.

IV. Финансијски услови

Каматна стопа зајма за стабилизацију буџета постављена је на 6М ЕУРИБОР + 2,95% са доспећем 2021. године. Општи услови инфраструктурног зајма ће тек бити утврђени.

V. Специфични захтеви

Суверена гаранција је издата и укључена у буџет за 2011. годину. За инфраструктурни зајам, куповина руске опреме и делова везана је за аранжман.

VI. Контакт информације

За више информација потребно је контактирати Амбасаду Руске Федерације. Више информација на званичној интернет страни: <http://www.ambasadarusije.rs/>

Амбасада Русије

Делиградска 32, Београд

телефон: (381-11) 361-10-90, (381-11) 361-13-23

факс: 381-11) 361-19-00

електронска пошта: info@ambarusk.rs

Шпанија

I. Преглед врста зајмова

Од 2007. до 2011. године Влада Шпаније одобрила је једну врсту зајмова: зајмове за финансирање инфраструктуре, усмерене на железничку инфраструктуру Србије.

II. Приоритетне области

Приоритетне области Владе Шпаније су у сектору инфраструктуре, конкретно железницама Србије.

III. Стање у Републици Србији (актуелни и планирани портфељ)

Влада Шпаније одобрила је зајам од 37 милиона евра предузећу Железнице Србије 2005. године. У августу 2010. године зајам је отказан, пошто није реализован. Требало је да се користи за набавку делова за возове, инфраструктуре и опреме.

IV. Финансијски услови

На зајмове се примењује концесија од 35%, што значи да је потребно 35% вредности зајма потрошити на нову опрему шпанског порекла.

V. Специфични захтеви

За зајмове је издата одговарајућа суверена гаранција. Зајам је одобрен уз координацију са *EBRD*, која такође финансира набавку опреме и делова за предузеће Железнице Србије. Куповина шпанске опреме везана је за шпански зајам.

VI. Контакт информације

За више информација, потребно је контактирати Амбасаду Шпаније. Више информација на: www.maec.es/subwebs/embajadas/belgrado/se/home/Paginas/Home.aspx

Амбасада Шпаније

Проте Матеје 45, Београд

телефон: 00 381 11 344 02 31

електронска пошта: emb.belgrado@maec.es

Пољска

I. Преглед врста зајмова

Током 2010. године, у сарадњи са Привредном комором Србије, представници пољских и српских предузећа потписали су споразум о изградњи и обнови железничке инфраструктуре у Србији.

II. Приоритетне области

Приоритетна област за зајам Владе Пољске је сектор инфраструктуре, нарочито железничка инфраструктура у Србији. Влада Пољске такође је изразила интересовање за хидроелектране.

III. Стање у Републици Србији (актуелни и планирани портфељ)

Влада Пољске одобрила је зајам од 70 милиона евра у корист предузећа Железнице Србије, за инфраструктуру и опрему. Република Србија издала је одговарајућу суверену гаранцију. Током 2006. године Влада Пољске одобрила је зајам у корист Електропривреде Србије (ЕПС) за куповину система изграђеног по наруџби (приближна вредност зајма: 40 милиона евра).

IV. Финансијски услови

Каматна стопа је постављена на 0,75%, а период отплате до 2024. године.

V. Специфични захтеви

Издата је суверена гаранција. Пољска предузећа извршиће део радова.

VI. Контакт информације

За више информација, потребно је контактирати Амбасаду Пољске. Више информација на адреси: <http://www.belgrad.polemb.net/>

Чешка

I. Преглед врста зајмова

У мају 2010. године Србија и Чешка Република потписале су протокол о сарадњи. Врста предвиђеног зајма јесте инфраструктурни зајам за железницу од Ниша до Димитровграда. Чешка извозна банка обезбедиће 120 милиона евра зајма.

II. Приоритетне области за МФИ

Приоритетна област за Чешку је сектор инфраструктуре, нарочито у области обнове железнице, а такође је изразила интересовање и за развој индустрије и туризма.

III. Стање у Републици Србији (актуелни и планирани портфељ)

Актуелни портфељ представља зајам Чешке извозне банке од 120 милиона евра. Чешка такође Србији даје бесповратна средства развојне сарадње (укупно преко 10 милиона евра током протекле четири године) што није непосредно везано за концесионалне зајмове.

IV. Финансијски услови

Каматна стопа зајма је 2,5%. Период отплате је 10 година, са грејс периодом од једне године. Каматна стопа ће бити дефинитивно утврђена кредитним споразумом (још увек није закључен).

V. Специфични захтеви

Предвиђено је да 49% радова изврше српска предузећа и предузећа из трећих земаља. Издава се суверена гаранција Републике Србије.

Сврха зајма је унапређење железничке инфраструктуре од Ниша до Димитровграда. Радове ће спровести конзорцијум чешких и српских предузећа.

VI. Контакт информације

За више информација о Чешкој извозној банци посетите:

<http://www.ceb.cz>.

Czech Export Bank

Vodičková 34, P.O. Box 870, 111 21 Praha 1,

телефон: +420 222 843 111

факс: 224 226 162

електронска пошта: ceb@ceb.cz

4. Упоредна анализа мултилатералних и билатералних зајмова, усмерена на Србију⁴⁶

У следећој табели резимирани су услови задужења код МФИ и појединачних земаља. На основу ове табеле у завршном одељку овог приручника разматрају се закључци.

Табела 1: Поређење мултилатералних и билатералних зајмова Републици Србији (2007 – 2011. године)

Мултилатерални	Укупно м. евра	Сектори	Везана помоћ у м. евра	Суфинансирање МФИ/билатерални актер (%)	Национална гаранција	Корисници	Каматна стопа	Период отплате	Грејс период
ЕИБ	1.519	<ul style="list-style-type: none"> Пројекти у области транспорта, енергетике, здравства и образовања Подршка локалним властима, привреди и службама, водовод и санитарије Подршка за МСП 	Нема ⁴⁷	До 50% укупних трошкова	Да	<ul style="list-style-type: none"> Локалне власти, Електропривреда Србије, Коридор X, Град Београд, Путеви Србије, Министарство образовања, Министарство за науку и технолошки развој Република Србија, коју заступа Канцеларија за Национални инвестициони план, Клинички центри Београд, Ниш, Нови Сад и Крагујевац, Институт Торлак 	Променљива: ЕУРИБОР + до 1% марже ⁴⁸	До 20 година	5 година, генерално у складу са временом изградње

⁴⁶ У складу са наменом приручника, зајмови МФИ и билатералних актера у јавном сектору Србије (Влада, министарства, градови, локалне власти, јавна комунална предузећа) представљени су у анексима. Зајмови намењени финансирању искључиво приватног сектора нису укључени.

⁴⁷ Предузећа која потичу из свих земаља света могу да учествују на тендеру за рад, робу или услуге. За више информација, видети Водич ЕИБ за набавку за пројекте које финансира ЕИБ: http://www.eib.org/attachments/thematic/procurement_en.pdf

⁴⁸ ЕУРИБОР (Euro Interbank Offered Rate) је референтна стопа по којој међубанкарске терминске депозите у еврима нуди једна примарна банка другој примарној банци у оквиру еврозоне. Уколико је актуелна Еурибор стопа 1,7%, каматна стопа на зајам би била 1,7%+1%=2,7% годишње.

EBRD	620	<ul style="list-style-type: none"> • Либерализација и приватизација • Пословно окружење и конкуренција • Инфраструктура • Финансијски сектор • Развој саобраћајне инфраструктуре, подстицај малим предузећима и промовисање обновљивих извора енергије. 	Нема ⁴⁹	До 50% укупних трошкова.	Да	<ul style="list-style-type: none"> • Град Београд • Железнице Србије • Електропривреда Србије • Јавно комунално предузеће Нови Сад, грејно постројење • ЈП Србијагас • Влада Србије • Предузеће Коридор X (K10) 	Променљива: ЕУРИБОР + 1% марже	До 15 година	2 године, уопштено зависи од пројекта
Светска банка	605 ⁵⁰	<ul style="list-style-type: none"> • Структурне реформе • Расп приватног сектора • Управљање новим ризицима по животну средину и непогодама 	Нема ⁵¹	До 100% трошкова, обично 80%-90%	Да	<ul style="list-style-type: none"> • Република Србија • Предузеће Коридор X • Министарство здравља • Министарство финансија • Путеви Србије • Министарство привреде • Министарство образовања • Агенција за енергетску ефикасност Србије • Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде 	Варијабилна: ЛИБОР евро + 0,55% ЛИБОР евро + 0,07% ЛИБОР евро ⁵² + променљива маржа 0,75% Фиксна: од 5,44%, до 5,81%	До 20 година	До 7 година

⁴⁹ Банка дозвољава предузећима и појединцима из свих земаља да нуде робу, рад или услуге за пројекте које финансира банка, без обзира да ли је њихова земља чланица банке. За више информација видети: Политике и правила набавке EBRD, видети <http://www.ebrd.com/downloads/pros/procement/prg10.pdf>.

⁵⁰ Однос валуте за зајмове изражене у доларима: EUR 1 = USD 1,38 (16. септембар 2011.).

⁵¹ Ради подстицања конкуренције, банка дозвољава предузећима и појединцима из свих земаља да нуде робу, рад и услуге за пројекте које финансира банка. Видети Смернице за набавку под зајмовима IBRD и кредитом Међународног удружења за развој, <http://sitesources.worldbank.org/INTPROCUREMENT/Resources/ProcGuid-10-06-RevMay10-en2.pdf>

⁵² Лондонска међубанкарска понудбена каматна стопа (London Inter-Bank Offer Rate), Каматна стопа коју банке наплаћују једна другој за зајмове на међубанкарском тржишту у Лондону. Уколико је зајам изражен у еврима, пише се ЛИБОР евро.

СЕВ	194	<ul style="list-style-type: none"> Истраживање, развој и образовање Становање Рурална инфраструктура (рурални путеви) Помоћ жртвама природних непогода 	Нема ⁵³	До 50% трошкова	Да	<ul style="list-style-type: none"> Република Србија и њене институције 	Фиксна: креће се (за постепене допеле зајмове) од 1,84% до 3,62% Варијабилна: ЛИБОР 3М/6М + маржа ЕУРИБОР 3М/6М + маржа	До 20 година	До 5 година	
Билатерални										
Немачка	Око 326. ⁵⁴	<ul style="list-style-type: none"> Општинска инфраструктура (вода, отпадне воде, отпад) Енергетика (еколошки обновљиви извори енергије, ефикасно коришћење генерисане електричне енергије) Финансијски сектор 	Вероватно нема ⁵⁵	До 90%	Да	<ul style="list-style-type: none"> Општине Електропривреда Србије Предузећа за даљинско грејање Предузећа за водовод и отпадне воде 	Варијабилна: Ефективни трошкови финансирања КfW + 1.1% Фиксна: Од 0,75% до 6,17%.	До 10 година	Могућ	

⁵³ Основни принцип набавке за пројекте које финансира СЕВ јесте да зајмопримац, а не СЕВ, носи крајњу одговорност за све аспекте везане за спровођење пројекта, укључујући набавку. Видети Политике СЕВ за зајмове и финансирање пројеката, http://www.seebank.org/Upload/legal/en/pp/fr_en_english.pdf

⁵⁴ Збир је заснован на износима из Закона о буџету 2011. године, Службени гласник бр. 101/10, стране 5, 8 и 21.

⁵⁵ Нема ограничења у погледу земље или пребивалишта учесника, нити земље порекла материјала или услуга. Видети Смернице КfW за набавку, http://www.kfw-entwicklungsbank.de/ebank/DE_Home/Download_Center/PDF-Dokumente_Vergaberichtlinie_Englisch_10_2010_Internet.pdf

Јапан	28.252 милијарди јапанских јена ⁵⁶	• Сектори енергетике и заштите животне средине	Нема	Зависи од трошкова инвестиција	Да	• Електропривреда Србије	0,6% (важе повлашћени услови); за део консултантских услуга: 0,01%	15 година	5 година
Италија	30	• Локални развој	27 милиона евра Најмање 70% средстава зајма мора се користити за куповину опреме и технологије италијанског порекла, највише до 30% зајма се може користити за обртни капитал, односно куповину робе	До 100%	Да	• Општине кроз локалне банке	Фиксна за општине, 5,79%. Каматна стопа коју плаћа Република Србија: 1%	До 8 година	До 2 године

⁵⁶ У складу са Законом о буџету Републике Србије, износ зајма је 200 милиона евра, што указује на курс од 141,26 јена по 1 евр. Блумберг база указује да је тај однос забележен 8. октобра 2008. године (видети: www.bloomberg.com).

Кина	До 768	<ul style="list-style-type: none"> • Енергетски сектор • Развој инфраструктуре 	До 407 милиона евра 47% радова и опреме додељено Србији; 53% Кини	Предстоји договор	Да	<ul style="list-style-type: none"> • Електропривреда Србије, • Градови 	Фиксна: 3%	До 15 година	До 3 године
Русија	До 725	<ul style="list-style-type: none"> • Инфраструктурни пројекти • Стабилизација буџета 	Куловина руске опреме везана и биће договорена	Предстоји договор	Да	<ul style="list-style-type: none"> • Република Србија, • Железнице Србије 	Варијабилна: ЕУР/БОР + 2,95%	До 10 година	Могућ
Чешка	120	<ul style="list-style-type: none"> • Инфраструктурни сектор 	Нема	Предстоји договор	Да	<ul style="list-style-type: none"> • Железнице Србије 	2,5% (прелиминарна, биће уврћена)	10 година	6 месеци

Табела 2: Поређење мултилатералних и билатералних зајмова Републици Србији (2007 – 2011. године)

Мултилатерални	М. евра	%
ЕИБ	1.519	30%
<i>EBRD</i>	620	12%
Светска банка	605	12%
<i>СЕВ</i>	194	4%
<i>Укупно мултилатерални</i>	2.938	57%
Билатерални		
Немачка	366	7%
Јапан	28,252 милијарде јапанских јена ⁵⁷	4%
Италија	30	1%
Кина	768	15%
Русија	725	14%
Чешка	120	2%
<i>Укупно билатерални</i>	2.209	43%
Укупно	5.080	100%

Упоредна анализа

У периоду од 2007. до 2011. године у виду зајмова јавном сектору у Републици Србији одобрено је и додељено око 5,08 милијарди евра. Од укупног износа, 57% су финансирале МФИ, а 43% билатерални актери. ЕИБ, *EBRD* и Светска банка одобриле су око 2,7 милијарди евра (54% укупног износа), док су Немачка, Кина, Јапан и Русија одобриле око 2 милијарде евра (41%).

Варијабилна каматна стопа рачуна се као збир ЕУРИБОР-а или ЛИБОР-а, са маржом до 1% за зајмове ЕИБ и *EBRD*. У случају руског зајма, маржа је 2,95%. *KfW* користи ефективне трошкове финансирања и маржу од 1,1%. Фиксна каматна стопа варира од 0,75% до преко 6%. Сви зајмови су дугорочни, са периодом отплате до 25 година. У зависности од периода отплате и

⁵⁷ Према Закону о буџету Републике Србије, износ зајма је 200 милиона евра, што указује на курс од 141,26 јена по 1 евр. Блумберг база података указује да је овај однос забележен 8. октобра 2008. године (видети: www.bloomberg.com).

инвестиција које се финансирају, сваки од зајмова има грејс период, који варира од једне године (Чешка извозна банка) до седам година (СБ).

ЕИБ, СЕБ и EBRD суфинансирају до 50% укупних трошкова. Светска банка уобичајено финансира између 80%-90% до 100% укупних трошкова. Финансирање целокупних трошкова је могуће, као што је случај са пројектом Развој здравства Србије – додатно финансирање. МФИ подстичу конкурентност свих земаља (без обзира на чланство земље), тако да добављач из било које земље може да се надмеће на тендерима ЕИБ, EBRD, СБ и СЕБ.

У случају билатералних зајмова, *везана помоћ* односи се на куповину робе из земље која је одобрила зајам. Италијанска кредитна линија намеће захтев да се купује италијанска роба у вредности најмање 70% износа зајма. У случају кинеских зајмова, 47% вредности радова и опреме додељује се Србији, а 53% Кини. Техничка помоћ може да представља компоненту аранжмана. Суверена гаранција се увек захтева.

5. Закључци

Јавни сектор Републике Србије је током периода од 2007. до 2011. године примио зајмове укупне вредности око 5 милијарди евра – 56% су финансирали МФИ, а 44% билатерални актери. Међународне финансијске институције су одобриле зајмове у областима транспорта, енергетике, структурних реформи, јавног здравства и образовања, подршке локалним властима, водовода и санитарних служби, као и спречавања/управљања ризицима по животну средину и ризицима од непогода. Билатерални актери позајмљивали су средства за унапређење и рехабилитацију општинске инфраструктуре, путева и железничке инфраструктуре, енергетски сектор, енергетску ефикасност и обновљиву енергију, стабилизацију буџета Републике Србије, као и локални развој.

Међународне финансијске институције и билатерални актери координирају своје активности како би се избегла преклапања. Редовна координација важна је да би се осигурало очување свеобухватне перспективе главних питања и изазова. Главне енергетске и инфраструктурне пројекте финансирају како МФИ, тако и билатерални актери. Примери за то су Железнице Србије и пројекти у енергетском сектору за Електропривреду Србије.

Поступак пријаве за зајам разликује се од случаја до случаја. Уобичајени услови пре разматрања захтева за зајам су студије изводљивости или оцене пројекта. Међународне финансијске институције и билатерални актери детаљно дефинишу садржај студије изводљивости или пројектног циклуса. Према томе, пре одобравања зајма, може проћи период од шест месеци до неколико година.

Корисници зајмова су институције јавног сектора, од Владе Републике Србије и министарстава, до локалних власти и предузећа у државном власништву. У свим случајевима Република Србија издаје суверене гаранције садржане у релевантном Закону о буџету. Важе и фиксне и варијабилне каматне стопе. Фиксне стопе крећу се од 0,75% до 6,1%, док се варијабилне стопе ослањају на стопе финансијских тржишта као што су ЕУРИБОР И ЛИБОР. У случају варијабилних каматних стопа, додаје се маржа од око 1%.

Зајмови су дугорочни зајмови; период отплате може да буде до 10, или чак 25 година. У највећем броју случајева постоји грејс период који, у зависности од периода отплате, може да буде до седам година. У највећем броју случајева се поставља између две и пет година.

Код уговора за билатералне зајмове обично важе посебни услови, у виду везаних аранжмана. Ово значи да је зајмопримац обавезан да купује робу одређеног порекла у вредности примереној износу зајма. У највећем броју случајева примењује се суфинансирање, изражено у процентима укупних трошкова инвестиција. СБ суфинансира инвестиције финансирајући између 80% и 90% укупних трошкова. ЕИБ, СЕВ и ЕБРД суфинансирају до 50% укупних трошкова. Билатерални актери учествују као суфинансијери за енергетски сектор и инфраструктурне пројекте.

Зајмови су у еврима, јенима и америчким доларима. Ризик због промене курса може бити значајан, нарочито у случају зајмова утврђених у јенима или америчким доларима. Пораст вредности ових валута повећава укупан износ дуга, док га пад вредности смањује.

Обезбеђивањем финансија за енергетски сектор, инфраструктурне пројекте, комуналне службе и локални развој, МФИ и билатерални актери доприносе расту привреде Републике Србије. Ово се постиже кроз помоћ у стварању услова за тржишно оријентисан раст и привлачење страних директних инвеститора. МФИ такође учествују као инвеститори, у раду са приватним сектором ради проширења и унапређења приватних токова капитала. Зајмови МФИ и билатералних актера могу да се користе, поред доприноса донатора, као подршка одрживом развоју, успешној транзицији ка тржишној економији, и интеграцији Републике Србије у ЕУ.

6. Списак кључних докумената

- ЕК, ЕИБ, *EBRD*, *CEB*: Годишњи извештај о Инвестиционом оквиру за Западни Балкан, 2010. година
http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/western-balkans.../wbif-a4-def_en.pdf
- Корпоративни оперативни план ЕИБ групе 2011-2013. године
www.eib.org/attachments/strategies/cop_2011_en.pdf
- Приручник *EBRD* за исплату зајмова за јавни сектор
www.ebrd.com/downloads/research/guides/disburse.pdf
- Стратешка анализа *CEB*: Допринос друштвено кохезивној и одрживој Европи у 21. веку
www.coebank.org/Upload/infocentre/brochure/en/cep_report.pdf
- Партнерска стратегије за земље Светске банке
<http://siteresources.worldbank.org/INTSERBIA/Resources/CPSnov2007.pdf>
- План развоја *CEB* за 2010-2014. годину
http://www.coebank.org/Upload/infocentre/brochure/en/development_plan_2010_2014.pdf
- Општи услови за јапанске зајмове Званичне развојне помоћи (важе од 1. априла 2011. године)
http://www.jica.go.jp/english/operations/schemes/oda_loans/standard/index.html
http://www.jica.go.jp/english/operations/schemes/oda_loans/standard/class_2011.html
- Извештаји Министарства финансија Републике Србије,
www.mfp.gov.rs
- *KfW* развојна банка у Србији
http://www.kfw-entwicklungsbank.de/ebank/DE_Home/Ueber_uns/Unsere_weltweite_Praesenz/Europa/Office_Serbia/Projects/KfW_activities_in_Serbia.pdf
- Водич за финансирање *EBRD*
<http://www.ebrd.com/downloads/research/factsheets/guidetofinancing.pdf>
- Водич ЕИБ за набавку за пројекте које финансира ЕИБ
http://www.eib.org/attachments/thematic/procurement_en.pdf
- Политике и правила набавке *EBRD*
<http://www.ebrd.com/downloads/procurement/ppr10.pdf>

- Смернице за набавку под зајмовима *IBRD* и кредитима Међународног удружења за развој

<http://siteresources.worldbank.org/INTPROCUREMENT/Resources/ProcGuid-10-06-RevMay10-ev2.pdf>

- Политика *CEB* за финансирање пројеката зајмовима

http://www.coebank.org/Upload/legal/en/ppfp_english.pdf

- Позајмљивање од *CEB*

http://www.coebank.org/Upload/pdf/en/guidelines_loan_application.pdf

- Смернице за набавку *CEB*

<http://www.coebank.org/Content.asp?arbo=165&theme=2#>

- Политика заштите животне средине *CEB*

http://www.coebank.org/Upload/infocentre/brochure/en/environmental_policy.pdf

- Смернице *KfW* за набавку

http://www.kfw-entwicklungsbank.de/ebank/DE_Home/!/Download_Center/PDF-Dokumente_Richtlinien/Vergaberichtlinie_Englisch_10_2010_Internet.pdf

Закони

- Закон о буџету Републике Србије за 2011. годину, Службени гласник бр. 101/10
- Закон о буџету Републике Србије за 2010. годину, Службени гласник бр. 107/09
- Закон о буџету Републике Србије за 2009. годину, Службени гласник бр. 120/08
- Закон о буџету Републике Србије за 2008. годину, Службени гласник бр. 123/07
- Закон о буџету Републике Србије за 2007. годину, Службени гласник бр. 58/07
- Закон о буџетском систему, Службени гласник бр. 54/09, 73/2010 и 101/2010
- Закон о банкама Србије, Службени гласник бр. 107/2005 и 91/2010
- Закон о јавном дугу, Службени гласник бр. 61/2005 и 107/2009

Књиге

- *Daniel D. Bradlow, David Hunter, 2010, International Law and International Financial Institutions, Wolters Kulver*
- *Age Bakke, 1996, International Financial Institutions, Netherlands Open University*

7. Интернет стране

- ЕИБ
<http://www.eib.org/projects/loans/regions/enlargement/rs.htm>
- *EBRD*
<http://www.ebrd.com/downloads/research/guides/disburse.pdf>
<http://www.ebrd.com/pages/country/serbia.shtml>
- Министарство финансија Републике Србије
<http://www.mfp.gov.rs/>
- Светска банка
<http://www.worldbank.rs/WBSITE/EXTERNAL/COUNTRIES/ECAEXT/SERBIAEXTN/0,,menuPK:300909~pagePK:141159~piPK:141110~theSitePK:300904,00.html>
- *CEB*
<http://www.coebank.org>
- *KfW*
http://www.kfw-entwicklungsbank.de/ebank/DE_Home/Ueber_uns/Unsere_weltweite_Praesenz/Europa/Office_Serbia/index.jsp<http://www.kfw-entwicklungsbank.de>
- Банке у Републици Србији
www.bancaintesa.rs
<http://www.unicreditbank.rs/>
<http://www.kombank.com/>
<http://www.pbb-banka.com/>
<http://www.cacanskabanka.rs/>

- Министарство иностраних послова Италије
<http://www.skmbalcani.cooperazione.esteri.it/utlskmbalcani/EN/Interventi/Intro.html>
- *China Exim Bank*
<http://english.eximbank.gov.cn/>
- Кинеска развојна банка
<http://www.cdb.com.cn>
- Амбасада Кине
<http://rs.chineseembassy.org>
- Амбасада Руске Федерације
<http://www.ambasadarusije.rs/>
- Амбасада Шпаније
<http://www.maec.es/subwebs/embajadas/belgrado/se/home/Paginas/Home.aspx>
- ОЕЦД – Комитет за развојну помоћ
http://www.oecd.org/departement/0,2688,en_2649_33721_1_1_1_1_1,00.html
- Глосар Комитета за развојну помоћ
http://www.oecd.org/document/32/0,3343,en_2649_33721_42632800_1_1_1_1,00.html

8. Глосар

ИЗРАЗ	ДЕФИНИЦИЈА
AAA рејтинг	Највиши могући рејтинг који обвезницама издавача додељују агенције за кредитни рејтинг као што су <i>Standard & Poor's</i> , <i>Moody's</i> и <i>Fitch Group</i> . Што је бољи кредитни рејтинг, мања је каматна стопа која се плаћа за позајмљена средства. Кредитни рејтинг AAA је највиши могући кредитни рејтинг, који указује на ниске каматне стопе за позајмљена средства.
Бесповратна средства, грант	Трансфери у новцу, роби или услугама за које се не захтева отплата.
Варијабилна стопа	Каматна стопа која се мења на основу промена основне каматне стопе као што је ЕУРИБОР или ЛИБОР. Видети и: флукутирајућа стопа.
Везана помоћ	Званична бесповратна средства или зајмови при чему је набавка одговарајуће робе или услуга ограничена на земљу донатора или на групу земаља која не укључује у већој мери земље примаоце помоћи. Зајмови, кредити и одговарајући пакети финансирања везане помоћи подлежу одређеној дисциплини у вези са нивоима концесионалности, земљама на које могу да се усмере, и развојним значајем, како би се избегло коришћење средстава помоћи за пројекте који би били комерцијално исплативи уз тржишно финансирање, и да би се осигурало да земље примаоци добију добру вредност.
Гаранције	Гаранција зајмодавцу која осигурава да ће обавезе дужника бити испуњене.
Готовински ток	Ток прихода или трошкова којим се мења готовински рачун током датог периода.
Доспеће	Датум до којег доспева завршна рата отплате; самим тим, мера предвиђеног животног века зајма.
Дугорочно	Коришћење зајмова уз првобитно или продужено доспеће од преко годину дана.
Елемент бесповратних средстава	<p>Одражава финансијске услове за опредељена средства: Каматну стопу, доспеће и грејс период (интервал до прве рате отплате капитала). Њиме се мери концесионалност зајма, изражена као проценат за који актуелна вредност очекиваног тока отплате не достиже отплате које би се генерисале уз дату референтну каматну стопу. Референтна стопа по статистикама Комитета за развојну помоћ је 10%. Према томе, елемент бесповратних средстава је нула за зајам са каматном стопом од 10%; износи 100% за бесповратна средства; а налази се између ове две границе за меки зајам. Уколико се номинална вредност зајма помножи са елементом бесповратних средстава, резултат се назива еквивалентном бесповратних средстава за тај зајам (уп. ниво концесионалности).</p> <p>(Напомена: концепт елемента бесповратних средстава не примењује се на тржишне зајамске активности мултилатералних развојних банака).</p>

ЕУРИБОР	Стопа по којој банке учеснице у тржишту новца еврозоне дају зајмове другим банкама учесницама.
Зајам	Трансфери за које се очекује отплата. У статистике Комитета за развојну помоћ су укључени само зајмови са доспећем преко једне године. Подаци о нето зајмовима укључују одбитке за повраћај главнице (али не и исплату камате) за раније зајмове. То значи да када се зајам у потпуности отплати, његов утицај на укупну нето Званичну развојну помоћ током животног века зајма износи нула.
Званична развојна помоћ	Бесповратна помоћ или зајмови земљама и територијама на списку прималаца Званичне развојне помоћи Комитета за развојну помоћ (земље у развоју) и мултилатералним агенцијама које: (а) предузима званични сектор; (б) као главни циљ имају промовисање економског развоја и благостања; (в) дају се по концесионалним финансијским условима (уколико је зајам, да има елемент бесповратних средстава најмање 25%). Поред финансијских токова, помоћ укључује техничку сарадњу. Бесповратна средства, зајмови и кредити за војне сврхе су искључени. Трансфери и плаћања приватним лицима (нпр. пензије, обештећења или исплате осигурања) се генерално не рачунају.
Интерна стопа повраћаја	Интерна стопа повраћаја чини да нето актуелна вредност свих готовинских токова од одређеног пројекта износи нула.
Капитал	Капитал представља ставку у билансу стања у погледу структуре капитала: износ средстава који доприносе власници (акционари) плус задржана зарада (или губици).
Комитет за развојну помоћ	Комитет ОЕЦД који се бави питањима развојне сарадње. Тренутно има 24 чланице: Аустралију, Аустрију, Белгију, Канаду, Данску, Финску, Француску, Немачку, Грчку, Ирску, Италију, Јапан, Кореју, Луксембург, Холандију, Нови Зеланд, Норвешку, Португалију, Шпанију, Шведску, Швајцарску, Уједињено Краљевство, Сједињене Државе и Европску комисију.
ЛИБОР	Каматна стопа по којој банке могу да позајмљују средстава, у тржишним износима, од других банака на Лондонском међубанкарском тржишту.
Мезанинско финансирање	Мезанинско финансирање је у суштини дужнички капитал који зајмодавцу даје право да га претвори у власнички или акционарски интерес у предузећу уколико се зајам не исплати на време и у целости.
Ниво концесионалности	Мера 'мекоће' кредита која одражава корист по зајмопримца у поређењу са зајмом по тржишним стопама (уп. елемент бесповратних средстава). Технички, рачуна се као разлика између номиналне вредности кредита са везаном помоћи и важеће вредности сервисирања дуга на датум исплате, рачунате по дисконтној стопи која важи за валуту трансакције и изражене као проценат номиналне вредности.

Реализација	Издавање средстава, односно куповина робе или услуга за примаоца; самим тим, износ који је при томе потрошен. Исплатама се бележи стваран међународни трансфер финансијских ресурса, односно робе или услуга по вредности трошка за донатора. У случају активности које се врше у земљи донатора, као што су програми обуке, администрација или програми подизања свести јавности, за исплату се сматра да је обављена када се средства пренесу на пружаоца услуге или примаоца. Могу се бележити бруто (укупан исплаћен износ током датог обрачунског периода) или нето (бруто износ мање повраћаји главнице зајма или опоравак примљених бесповратних средстава током истог периода). Може бити неопходно неколико година за исплату одређених средстава.
Списак прималаца Званичне развојне помоћи Комитета за развојну помоћ	Списак прималаца Званичне развојне помоћи Комитета за развојну помоћ приказује земље у развоју и територије које имају право на пријем Званичне помоћи за развој. Списак је осмишљен за потребе статистике, а не као смерница за помоћ или други повлашћени третман. Конкретно, географска расподела помоћи представља националну стратешку одлуку и одговорност. Комитет ревидира списак сваке три године. За више информација, видети www.oecd.org .
Удружено финансирање	Комбинација Званичне развојне помоћи, било у виду бесповратних средстава или зајмова, са било којим другим финансирањем у виду финансијских пакета. Пакети удруженог финансирања подлежу истим критеријумима концесионалности, развојне релевантности и прихватљивости земље примаоца као и кредити са везаном помоћи.
Фиксна стопа	Каматна стопа која остаје на унапред одређеној стопи током читавог трајања зајма.
Флукутирајућа стопа	Каматна стопа којој је дозвољено да се креће навише и наниже са остатком тржишта или са индексом.

Анекс 1: Преглед потписаних и планираних зајмова ЕИБ 2007–2011. године у Србији

Наслов зајма	Намена зајма	Корисник	Датум одобравања	Износ у мил. евра	Статус
УНАПРЕЂЕЊЕ ПРАВОСУДНИХ ОБЈЕКТА	Циљ је да се обезбеде одговарајући услови за рад за органе правосуђа како би били у потпуности функционални и да би се унапредило приступ правди. Свеобухватна улагања за обнову и реконструкцију помоћи ће да зграде и објекти правосуђа испуне савремене и одговарајуће стандарде и смање дугорочне трошкове рада.	Министарство правде	25.10.2011	30	Потписано
ОБНОВА КРАЉЕВА НАКОН ЗЕМЉОТРЕСА	Изградња објеката за социјално становање у општини Краљево након земљотреса 3. новембра 2010. године. Активност је одговор на два циља: обнову инфраструктуре након природне непогоде и изградњу социјалних станова како би се остварили савремени и одговарајући стандарди.	Град Краљево	20.05.2011	10	Оцењује се
РСН ЗАЈАМ ЗА МСП И ПРИОРИТЕТНЕ ПРОЈЕКТЕ	Зајам за финансирање малих и средњих пројеката које промовишу МСП (у склопу уобичајених критеријума прихватљивости банке) као и инфраструктурних пројеката које промовишу локалне власти и пројеката за улагања у областима економије знања, енергетике, заштите животне средине, здравства и образовања које промовишу крајњи корисници било којих димензија. Циљ је да се по приступачним каматним стопама омогући приступ дугорочним средствима за секторе економије са најмање доступног финансирања – МСП и локалним властима.	Локалне власти и МСП	07.06.2011	20	Потписано

58 У складу са сврхом приручника, у анексима су представљени зајмови МФИ и билатералних актера јавном сектору у Републици Србији (Влада, министарства, градови, локалне власти, јавна комунална предузећа). Зајмови намењени финансирању искључиво приватног сектора нису укључени. Подаци у анексима дати су завршно са 31. октобром 2011. године.

<p>RAIFFEISEN БЕОГРАД ПРИОРИТЕТНИ ЗАЈМОВИ ЗА МСП</p>	<p>Финансирање за закуп за инфраструктурне пројекте мањег и средњег обима. Кредитна линија за лизинг или средње и дугорочно финансирање пројеката МСП, инфраструктурне пројекте мањег и средњег обима које промовишу локалне власти и индустријских инвестиција било ког обима у областима економије знања, енергетике и заштите животне средине. Циљ је да се омогући приступ дугорочним средствима по приступачним каматним стопама за секторе привреде са најмање доступног финансирања – МСП и локалним властима.</p>	<p>Локалне власти и МСП</p>	<p>07.03.2011</p>	<p>20</p>	<p>Потписано</p>
<p>ЕПС БРОЈАЧИ ПОТРОШЊЕ ЕЛЕКТРИЧНЕ ЕНЕРГИЈЕ</p>	<p>Замена електромеханичких бројача дигиталним бројачима интегрисаним у систем даљинског очитавања и укључивања/искључивања. Пројекат укључује развој система за даљинско очитавање у оквиру ЕПС уградњом дигиталних бројача потрошње, замену електромеханичких уређаја у просторијама одабраних потрошача. Инвестиција ће омогућити даљинско очитавање, капацитете за искључивање и информације о потрошњи електричне енергије у реалном времену, што ће допринети смањењу потрошње електричне енергије и омогућити оптимизацију оптерећења енергетског система, чиме ће се унапредити енергетска ефикасности и тиме оптимизовати будућа улагања у пренос и генерисање.</p>	<p>Електропривреда Србије – ЕПС</p>	<p>29.11.2010</p>	<p>40</p>	<p>Потписано</p>
<p>КОРИДОР X (E-80) ФАЗА АУТОПУТА I</p>	<p>Изградња нове деонице од 36км аутопута на пан-европском Коридору X у Републици Србији између Ниша и Чифлика. Очекује се да ће пројекат скратити време путовања, трошкове рада возила и број саобраћајних несрећа, као и потенцијално емисија штетних гасова из возила, као резултат побољшања просечних брзина и квалитетније инфраструктуре.</p>	<p>Коридор X, д.о.о. Београд</p>	<p>29.11.2010</p>	<p>195</p>	<p>Потписано</p>
<p>ГРАД БЕОГРАД САВСКИ МОСТ</p>	<p>Пројекат укључује нове приступне деонице пута од Тошиног бунара (на северу реке Саве) до раскрснице у Радничкој (ужно од реке Саве), укључујући нови мост са косим кабловима преко реке Саве, чиме би се обезбедила додатна саобраћајна прелазна тачка између Новог Београда и централних београдских подручја. Пројекат ће унапредити транспортну мрежу града, допринесећи растерећењу све интензивнијег саобраћаја и смањењу загушења, загађења и буке у центру града. Решиће преоптерећене капацитете мостова преко реке Саве.</p>	<p>Град Београд</p>	<p>29.11.2010</p>	<p>90</p>	<p>Потписано</p>

БЕОГРАДСКА ОБИЛАЗНИЦА	Пројекат се бави изградњом 47 км обилазних путева на западу и југу града Београда. Пројекат ће омогућити нову алтернативу за транзитни саобраћај кроз Београд и смањити загађење саобраћаја у граду, нарочито на мосту Газела и градским деоницама аутопутева Е-70 и Е75.	Јавно предузеће Путеви Србије	27.09.2010	40	Потписано
ПРОГРАМ МОДЕРНИЗАЦИЈЕ ШКОЛА	Програм подршке за повећање понуде и квалитета пред-универзитетског образовања. Циљеви пројекта су: унапређење квалитета услуга за учење ученика на свим нивоима пред-универзитетског образовања, повећање равноправности у образовном систему и ефикаснија расподела и улагања у физичку инфраструктуру. Подршка образовном сектору биће усмерена на помоћи Републици Србији за: (i) развој стратегије за улагања у образовне објекте и (ii) развој и унапређење образовне инфраструктуре, одабране у складу са оквиром за приоритизацију и подршку при одлучивању.	Министарство образовања	08.06.2010	50	Потписано
ИСТРАЖИВАЊЕ И РАЗВОЈ У ЈАВНОМ СЕКТОРУ	Пројекат се бави низом инвестиција усмерених на ревитализацију јавног истраживања и развоја у Републици Србији. Ова улагања, распоређена широм Србије, укључују унапређење постојеће инфраструктуре, стварање новог центра за науку, изградњу смештаја за студенте и младе научнике и унапређење академске рачунарске мреже. Истраживање и развој у Републици Србији претрпели су 20 година занемаривања. Овај пројекат усмерен је на ревитализацију активности земље у истраживању, развоју и иновацијама.	Министарство науке и технолошког развоја	04.03.2010	200	Потписано
КВС ЗАЈАМ ЗА МСП И ПРИОРИТЕТНЕ ПРОЈЕКТЕ	Кредитна линија за финансирање малих и средњих пројеката које промовишу МСП (у склопу уобичајених критеријума прихватљивости банке) као и инфраструктурних пројеката које промовишу локалне власти и пројеката за улагања у областима економије знања, енергетике, заштите животне средине, здравства и образовања које промовишу крајњи корисници било којих димензија. Циљ је да се по приступачним капиталним стопама омогући приступ дугорочним средствима за секторе привреде са најмање доступног финансирања – МСП и локалним властима.	Локалне власти и МСП	27.01.2010	20	Потписано

ЗАЈАМ ЕБ ЗА МСП И ПРИОРИТЕТНЕ ПРОЈЕКТЕ	Кредитна линија за финансирање малих и средњих пројеката које промовишу МСП (у склопу уобичајених критеријума прихватљивости банке) као и инфраструктурних пројеката које промовишу локалне власти и пројеката за улагања у областима економије знања, енергетике, заштите животне средине, здравства и образовања које промовишу крајњи корисници било којих димензија. Циљ је да се по приступачним каматним стопама омогући приступ дугорочним средствима за секторе економије са најмање доступног финансирања – МСП и локалним властима.	Локалне власти и МСП	26.01.2010	25	Потписано
ЗАЈАМ ПБ ЗА МСП И ПРИОРИТЕТНЕ ПРОЈЕКТЕ	Зајам за финансирање малих и средњих пројеката које промовишу МСП (у склопу уобичајених критеријума прихватљивости банке) као и инфраструктурних пројеката које промовишу локалне власти и пројеката за улагања у областима економије знања, енергетике, заштите животне средине, здравства и образовања које промовишу крајњи корисници било којих димензија.	Локалне власти и МСП	22.12.2009	20	Потписано
ГРАД БЕОГРАД САВСКИ МОСТ	Пројекат ће унапредити транспортну мрежу града, доприносећи растеређењу све интензивнијег саобраћаја и смањењу загушења, загађења и буке у центру града. Решиће преоптерећене капацитете мостова који прелазе реку Саву. Пројекат укључује нове приступне деонице пута од Тошиног бунара (на северу реке Саве) до раскрснице Радничка (Јужно од реке Саве), укључујући нови мост са косим кабловима преко реке Саве, чиме би се обезбедила додатна саобраћајна прелазна тачка између Новог Београда и централних београдских подручја.	Град Београд	18.12.2009	70	Потписано
RAIFFEISEN БЕОГРАД ПРИОРИТЕТНИ ЗАЈМОВИ ЗА МСП	Финансирање најма за инфраструктурне пројекте мањег и средњег обима. Кредитна линија за лизинг или средње и дугорочно финансирање пројеката МСП, инфраструктурне пројекте мањег и средњег обима које промовишу локалне власти и индустријских инвестиција било ког обима у областима економије знања, енергетике и заштите животне средине. Циљ је да се омогући приступ дугорочним средствима по приступачним каматним стопама секторима привреде са најмање доступног финансирања – МСП и локалним властима.	Локалне власти и МСП	18.12.2009	20	Потписано

КОРИДОР X (E-75) АУТОПУТ	Пројекат се бави изградњом новог аутопута између Лесковца и границе БЈРМ. Дужине око 100 км, са пресеком од између 26 и 28 метара, пројектован за брзине од 100-120 km/h. Од новог аутопута се очекује да погодује постојећим и процењеним будућим обимима саобраћаја, као и да смањи број несрећа који је у овом тренутку релативно висок.	Путеви Србије	23.10.2009	384	Потписано
УНАПРЕЂЕЊЕ ЕЛЕКТРОДИСТРИБУТИВНЕ МРЕЖЕ ЕМС	<p>Пројектовање, набавка, изградња и рад шест енергетских подстанција.</p> <p>Пројекат за циљ има одржавање и унапређење поузданости и квалитета довода електричне енергије, смањење техничких губитака и смањење трошкова рада и одржавања. Схеме су географски раштркане широм Србије.</p>	ЈП Електро mreжа Србије	12.6.2009	24	Потписано
ОПШТИНСКИ И РЕГИОНАЛНИ ИНФРАСТРУКТУРНИ ЗАЈАМ	Пројекат се бави финансирањем различитих вишесекторских инвестиционих схема, углавном у областима транспорта и локалних/регионалних путева, образовања, културног и историјског наслеђа и обнове јавних зграда. Пројекат ће унапредити услове за економски развој широм земље и унапредити урбано окружење.	Република Србија, коју заступа Канцеларија за Национални инвестициони план	12.6.2009	25	Потписано
КЛИНИЧКИ ЦЕНТРИ	Модернизација, поновни развој и проширење четири болнице за терцијарну негу (Београд, Ниш, Нови Сад и Крагујевац). Унапређено пружање опште и специјализоване болничке неге упоредио са стандардима Европске уније.	Клинички центри Београд, Ниш, Нови Сад и Крагујевац. Унапређење погона за производњу вакцина института Торлак.	17.12.2008	70	Потписано

ОПШТИНСКИ И РЕГИОНАЛНИ ИНФРАСТРУКТУРНИ ЗАЈАМ	Пројекат се бави финансирањем различитих вишесекторских инвестиционих схема, углавном у области транспорта и локалних/регионалних путева, образовања, културног и историјског наслеђа и обнове зграда. Пројекат ће унапредити услове за економски раст широм земље и унапредити урбано окружење.	Република Србија, коју заступа Канцеларија за Национални инвестициони план.	12.12.2008	50	Потписано
БЕОГРАДСКА ОБИЛАЗНИЦА	Пројекат се бави изградњом 47км обилазних путева на западу и југу Града Београда. Пројекат ће омогућити нову алтернативу за транзитни саобраћај кроз Београд и смањити загушење саобраћаја у граду, нарочито на мосту Газела и градским деоницама аутопутева Е-70 и Е75.	Јавно предузеће Путеви Србије	19.10.2007	60	Потписано
ОБНОВА МОСТА ГАЗЕЛА	Обнова моста Газела, аутопута Е70/Е75 који пролази кроз Београд и обилазнице Р251 између Бубањ Потока и Железника на југу града.	Јавно предузеће Путеви Србије	16.07.2007	33	Потписано
ОБНОВА ПУТЕВА И МОСТОВА	Обнова путева и мостова широм земље. Пројекат се бави обновом и заосталим одржавањем мреже путева, укључујући површине путева, носећих зидова, поправку мостова и других структура.	Јавно предузеће Путеви Србије	16.07.2007	33	Потписано

Анекс 2: Преглед потписаних и планираних зајмова EBRD 2007-2011. године у Србији

Наслов зајма	Намена зајма	Корисник	Датум одобравања	Износ у мил. евра	Статус
УПРАВЉАЊЕ ТРАНСПОРТНОМ ИНФРАСТРУКТУРОМ И САОБРАЋАЈЕМ У БЕОГРАДУ	<p>Средствима зајма ће се финансирати:</p> <p>(I) изградња трамвајских шина преко новог Савског моста и новог система управљања саобраћајем</p> <p>(II) велика обнова трамвајских шина у центру Београда како би се омогућио рад нових трамваја на трамвајским линијама</p> <p>(III) обнова и проширење главних путева у граду како би се обезбедио бољи и безбеднији ток саобраћаја у граду</p>	Град Београд	Није примењиво	До 57	Разматра се
АД ЖЕЛЕЗНИЦЕ СРБИЈЕ	Обнова и модернизација мреже Коридор Х у Србији усмерена на Компоненту 1 – део шина у близини Београда (Београд – Раковица – Ресник); Компоненту 2 – обнова шина (поправке на лицу места) на Коридору Х и Компоненту 3 – унапређење деонице шина од 18км на главном путу од Београда до Ниша (Сталаћ – Ђунис).	Железнице Србије	Није примењиво	200	Чека се крајња оцена

<p>ЕПС КОЛУБАРА УНАПРЕЂЕЊЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ</p>	<p>Куповина: (1) копча, покретне траке и система расипача за угаљ за Поље В рударског басена Колубара (2) систем расипача за Тамнава Поље Запад (3) систем за управљање угљем за целокупне рударске активности у Колубарском басену – опрема, чија куповина се планира уколико пројекат одобри Одбор директора <i>EBRD</i>, унапредитије ефикасност рударских активности у Колубарском басену и квалитет и униформност лигнита који се доставља електранама.</p>	<p>ЕПС</p>	<p>26.07.2011</p>	<p>До 80</p>	<p>Потписано</p>
<p>ПРОЈЕКАТ ДАЉИНСКОГ ГРЕЈАЊА У НОВОМ САДУ</p>	<p>За финансирање обнове/модернизације система грејања града усмерено на енергетску ефикасност и реформу тарифног система, засновану на стварно измереној потрошњи на нивоу појединачног корисника. Уопштено, предложени пројекат садржао би три компоненте: 1. модернизацију подстанца (око 3.000 ком.) 2. пилот пројекат биомасе 3. уградњу алокатора трошкова грејања и термостатских вентила за радијаторе у пилот зградама</p>	<p>Јавно комунално предузеће Топлана Нови Сад</p>	<p>Није примењиво</p>	<p>18.5</p>	<p>Разматра се</p>

ЖЕЛЕЗНИЦЕ СРБИЈЕ КОРИДОР X	<p>Финансирање возног парка и инфраструктуре. EBRD би финансирала до 25 комплета од два или три вагона Електричних вишеструких јединица (ЕМУ) за коришћење на главним међуградским линијама. Њима ће се заменити стара путничка флота новим ЕМУ које ће унапредити учесталост линија и квалитет и, са друге стране, ослободити локомотиве за теретне делатности.</p>	Железнице Србије	01.09. 2010	100	Потписано
ЕПС БРОЈИЛА	<p>За куповину и уградњу савремених бројача потрошње и одговарајуће инфраструктуре и софтвера у систему електродистрибуције Србије. Овим мерама циљају се постојећи нивои губитака електричне енергије у мрежи са циљем значајног смањења ових губитака током периода спровођења пројекта. Такође ће допринети повећању стопе наплате рачуна.</p>	Електропривреда Србије	20.07. 2010	40	Потписано
СРБИЈАГАС	<p>Циљ је да се:</p> <ul style="list-style-type: none"> (I) оствари организационо и финансијско реструктурирање (II) повећају стандарди транспарентности, корпоративног управљања и пословања 	ЈП Србијагас	09.02. 2010	150	Потписано

K10	Са Светском банком и Европском инвестиционом банком, за изградњу нове деонице пута, Koridor X од Ниша до Димитровграда (Е-80), на југоистоку Србије ка граници са Бугарском. Деоница је укупне дужине 83 км.	Влада Републике Србије, предузеће Коридор X (K10)	29.07. 2009	150	Потписано
ЖЕЛЕЗНИЦЕ СРБИЈЕ - ЕМУ	За финансирање до 25 комплета од два или три вагона Електричних вишеструких јединица (ЕМУ) за коришћење на главним међуградским линијама. Њима ће се заменити стара путничка флота новим ЕМУ које ће унапредити учесталост линија и квалитет и, са друге стране, ослободити локомотиве за теретне делатности.	Железнице Србије	06.05. 2009	100	Потписано

Анекс 3: Преглед потписаних и планираних зајмова СБ 2007-2011. године у Србији

Наслов зајма	Намена зајма	Корисник	Датум одобравања	Износ у мил. Долара	Статус
Јавна потрошња DPL 2	Циљ Другог програма развоја одрживе јавне потрошње јесте допринос смањењу великог јавног сектора Србије подршком реформама којима би се унапредила ефикасност јавне потрошње.	Република Србија	28.04. 2011	100	Активан
Јавна потрошња	Циљ Програма зајма за политику програмског развоја јавне потрошње за Републику Србију је подршка реформама које ће допринети унапређењу продуктивности јавне потрошње, структуриране око три кључне стратешке области.	Република Србија	17.09. 2009	100	Затворен
ПРОЈЕКАТ АУТОПУТА КОРИДОР X	Пројекат је намењен повећању ефикасности транспорта и унапређењу безбедности саобраћаја на три пројектне деонице Коридора X, између Ниша и Димитровграда и Лесковца и Доњег Нерадовца, као и унапређење управљања путевима и безбедности путева у Србији.	Предузеће Коридор X	09.07. 2009	388	Активан

<p>Развој здравства Србије – додатно финансирање</p>	<p>Овим пројектом обезбеђена су додатна средства пројекту Развој здравства Србије – додатно финансирање. Додатним зајмом ће се финансирати активности започете под пројектом Развој здравства Србије – додатно финансирање за реформу метода болничких плаћања и унапредити квалитет здравствених служби.</p>	<p>Министарство здравља Србије</p>	<p>19.03. 2009</p>	<p>13,5</p>	<p>Активан</p>
<p>Пројекат Пружање унапређених локалних услуга</p>	<p>Циљ пројекта Пружања унапређених локалних услуга (ДИПС) за Србију је повећање капацитета институционалних актера и корисника ради унапређења приступа и ефикасности, равноправности и квалитета локалних здравствених, образовних и социјалних услуга у децентрализованом окружењу.</p>	<p>Министарство финансија</p>	<p>18.03. 2008</p>	<p>46,4</p>	<p>Активан</p>
<p>ОБНОВА ТРАНСПОРТА ДОДАТНО ФИНАНСИРАЊЕ</p>	<p>Подршка повећању обима пројектних активности за повећање добити остварене до сада увођењем одржавања на основу учинка у два пилот региона, додатни допринос унапређењу мреже путева кроз рехабилитацију одређених приоритетних делова, успостављање одговарајућег система управљања средствима у сектору и неопходне активности за безбедност путева.</p>	<p>Путеви Србије</p>	<p>20.06. 2007</p>	<p>50</p>	<p>Активан</p>

<p>Пројекат Регионалног развоја Бора</p>	<p>Развојни циљ пројекта Регионалног развоја Бора је подршка напорима Владе Републике Србије да оживи регион Бора кроз: (i) решавање хитних питања животне средине и друштвеног наслеђа због реструктурирања рударског сектора; и (ii) развој нових извора економског раста и стварања радних места у региону.</p>	<p>Министарство економије</p>	<p>20.06. 2007</p>	<p>43</p>	<p>Активан</p>
<p>Пројекат енергетске ефикасности</p>	<p>Обезбеђивање додатних финансијских средстава Републици Србији за Пројекат енергетске ефикасности. Главни циљ је да се Влади омогући да заврши првобитни обухват пројекта (унапређење енергетске ефикасности у три зграде за социјалну негу, 8 школа и 6 болница изостављених због прекорачења трошкова) и повећање обима унапређења енергетске ефикасности.</p>	<p>Република Србија, Министарство образовања, Министарство здравља, Агенција за енергетску ефикасност Србије</p>	<p>20.06. 2007</p>	<p>28</p>	<p>Активан</p>
<p>Пројекат прелазне пољопривредне реформе</p>	<p>Циљ Пројекта прелазне пољопривредне реформе јесте унапређење конкурентности српске пољопривреде. Глобални еколошки циљ је одржавање глобално важног екосистема у планинском региону Старе Планине.</p>	<p>Република Србија</p>	<p>20.06. 2007</p>	<p>17</p>	<p>Активан</p>
<p>Пројекат обнове наводњавања и одвода у Србији, додатно финансирање</p>	<p>Вода, санитација и заштита од поплава.</p>	<p>Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде</p>	<p>20.06. 2007</p>	<p>49,37</p>	<p>Активан</p>

Анекс 4: Преглед пројеката СЕВ у Србији одобрених између 2007. и 2011. године

Референца пројекта	Намена зајма	Зајмопримац	Датум одобравања	Износ у мил. евра	Статус
F/P 1593	Пресељење и обнова кућа и инфраструктуре оштећених клизиштима (Фаза 2)	Република Србија	19.09.2007	20	Очекује се завршно праћење
F/P 1711	Иницијатива за истраживање и развој у Србији (Фаза 1): развој научне и образовне инфраструктуре и опреме; изградња станова за издавање младим истраживачима	Република Србија	10.06.2010	35	Активан
F/P 1720	Изградња јединица за социјално становање	Република Србија	18.11.2010	32	Активан
F/P 1528/В	Пројекат обнове станова у Краљеву након земљотреса из новембра 2010. године	Република Србија	28.01.2011	8	Активан
F/P 1739	Иницијатива за истраживање и развој у Србији (Фаза 2): развој научне и образовне инфраструктуре и опреме; изградња станова за издавање младим истраживачима	Република Србија	10.06.2011	70	Активан
F/P 1746	Изградња, обнова и опремање студенских домова у државном власништву и пружање обуке за наставнике и особље	Република Србија	16.09.2011	28.5	Активан

Пројекти СЕВ који очекују одобрење (током 2012. године):

Референца пројекта	Намена зајма	Зајмопримац	Датум одобравања	Износ у мил. евра
F/P 1764	Изградња и опремање нове затворске јединице у Панчеву са капацитетом од 500 затвореника	Република Србија	27.01.2012	18
F/P 1768	Изградња и опремање нове затворске јединице у Крагујевцу са капацитетом од 400 затвореника	Република Србија	15.03.2012	17

Анекс 5: Преглед зајмова KfW и Владе Немачке у Србији 2007-2011. године

Бр.	Назив зајма	Корисник	Износ у м. евра	Статус
1	Програм водовода и санитације у општинама средње величине у Србији	Национални инвестициони план Локалне општине	21	Активан
2	Мере заштите животне средине у енергетском сектору, ревитализација ХЕ Зворник	Електропривреда Србије	70	Активан
3	V/C, хомогенизација касета поља угљокопа Тамнава Запад (Колубара)	Електропривреда Србије	60	Активан
4	Обнова локалног система грејања у Србији – фаза IV	Градови Општине	45	Активан
5	Програм водовода и санитације у општинама средње величине у Србији – фаза 2	Општине Комунална предузећа	28.5	Активан
6	Програм водовода и санитације у општинама средње величине у Србији – фаза 3	Општине Комунална предузећа	44.5	Активан
7	Модернизација и електрификација Панчево-Вршац (државна граница)	Железнице Србије	45	Активан
8	Обнова локалног система грејања у Србији – фаза III	Градови Општине	9.6 ⁵⁹	Активан
9	Обнова ТЕ Колубара и Никола Тесла	Електропривреда Србије	17	Активан
10	Набавка опреме за Тамнаву	Електропривреда Србије	12.3	Активан
11	Обнова ХЕ Бајина Башта	Електропривреда Србије	20.5	Активан
12	Мере заштите животне средине	Електропривреда Србије	8.9	Активан

⁵⁹ Износ се односи на неплаћен износ зајма за ставке у редовима 8 до 12.

Анекс 6: Преглед зајмова Владе Јапана у Србији 2007-2011. године

Назив зајма	Корисник	Износ у м. евра	Статус
Уклањање сумпора – ТЕНТ А3, А4, А5, А6	Електропривреда Србије	28,252 млрд. јапанских јена	Активан

Анекс 7: Преглед зајмова Владе Пољске у Србији 2007-2011. године

Назив зајма	Корисник	Износ у м. евра	Статус
Инфраструктура, возила и опрема	Железнице Србије	70	Активан

Анекс 8: Преглед зајмова Владе Шпаније у Србији 2007-2011. године

Назив зајма	Корисник	Износ у м. евра	Статус
Набавка теретних и путничких возова	Железнице Србије	37	Активан

Анекс 9: Преглед зајмова Владе Чешке у Србији 2007-2011. године

Назив зајма	Корисник	Износ у м. евра	Статус
Инфраструктурни пројекти	Железнице Србије	120	Преговори у току

Анекс 10: Преглед зајмова Владе Русије у Србији 2007-2011. године

Назив зајма	Корисник	Износ у м. евра	Статус
Инфраструктурни пројекти	Железнице Србије	800	Активан

Анекс 11: Преглед зајмова Владе Кине у Србији 2007-2011. године

Назив зајма	Корисник	Износ у м. евра	Статус
Ревитализација блокова Б1 и Б2 – ТЕ Костолац, фаза 1, са модернизацијом речних пристаништа, путева и изградњом железнице	Железнице Србије	768 ⁶⁰	Активан

⁶⁰ Курс €1 = USD 1.38 (16. септембар 2011.)

Анекс 12: Упоредни општи услови за италијанску кредитну линију од 30 милиона евра

Локална банка	Потенцијални клијент	Намена	Износ зајма	Каматна стопа	Трајање	Грејс период	Јемство
Банка Intesa Београд www.bancaintesa.rs	Приватни: МСП Јавни: јавна предузећа општина	Средства кредита могу се користити за набавку: опреме, технологије и релевантне техничке помоћи, услуга, резервних делова, индустријских лиценци.	€50.000 -1.000.000	5,79%	До 96 месеци/8 година	2 године	1. Менице 2. Уговорно тело 3. Хипотека на некретнину 4. Гаранција другог тела 5. Депозит 6. Други инструменти јемства по одлуци банке 7. Покретни залог на опрему или робу
Чачанска банка http://www.sasanskabanka.rs/	Приватни: МСП	Најмање 70% средстава зајма мора се искористити за куповину опреме и технологије италијанског порекла, највише 30% зајма се може користити за радни капитал, односно набавку робе.	€50.000 -1.000.000	5,45%	До 96 месеци/8 година	2 године	Зависи од кредитног рејтинга клијента и доспећа зајма: промеса, овлашћење, залог, хипотека, гаранцијски споразум

<p>UniCredit банка http://www.unicreditbank.rs/</p>	<p>Приватни: МСП</p>	<p>Најмање 70% средстава зајма мора се искористити за куповину опреме и технологије италијанског порекла, највише 30% зајма може се користити за радни капитал, односно набавку робе.</p>	<p>€50.000 -1.000.000</p>	<p>Није утврђено</p>	<p>Није утврђено</p>	<p>2 године</p>	<p>Зависи од кредитног рејтинга клијента и доспећа зајма: промеса, овлашћење, залог, хипотека, гаранцијски споразум</p>
<p>Комерцијална банка http://www.kombank.com/</p>	<p>Приватни: МСП</p>	<p>Најмање 70% средстава зајма мора се искористити за куповину опреме и технологије италијанског порекла, највише 30% зајма се може користити за радни капитал, односно набавку робе.</p>	<p>€50.000 -1.000.000</p>	<p>5,19%</p>	<p>До 96 месеци/8 година</p>	<p>2 године</p>	<p>Зависи од кредитног рејтинга клијента и доспећа зајма: промеса, овлашћење, залог, хипотека, гаранцијски споразум</p>
<p>Привредна банка Београд http://www.pbb-banka.com/</p>	<p>Приватни: МСП</p>	<p>Најмање 70% средстава зајма мора се искористити за куповину опреме и технологије италијанског порекла, највише 30% зајма може се користити за радни капитал, односно набавку робе.</p>	<p>€50.000 -1.000.000</p>	<p>5,49%- 6,26%</p>	<p>До 96 месеци/8 година</p>	<p>2 године</p>	<p>Зависи од кредитног рејтинга клијента и доспећа зајма: промеса, овлашћење, залог, хипотека, гаранцијски споразум</p>

